Restaurację inkunabułu i ponowną
oprawę w półskórek wykonała K. Ma-
zurkiewiczowa w Pracowni Konserw.
BJ. w r. 1969

Incunabula 58
Philologia
Grammaticae latinae

Hundt (Magnus).
Magnus Magdeburgensis;
Exposicio octo parcium orationis secundum viam d. S. ex variis ipsius et aliorum doctorum libris per Magistrum Magnum Magdeburgensem collecta.

Liptzk per Conr. Kachelouen. 1490.

tit. desid.

apud Hain Repert. bibl. post N. 9034 desid.

(Add. II)

the [illegible] H *9034

Q Uoniam liber de parti
busorationis In Erudi
tionē puerorꝝ datus est: vt nomē libri mani
festat Donatus eni quasi donū natis interp̄
tatur hoc est pueris ad quorū motiuū hunc conscripsit librū
Quare etiam ꝓhemio non vituper quod Teste Tullio in
primo noue rethorice Auditores reddūtur dociles attenti et
beniuoli Cum auditorum ingenia ꝑ se mota sūt ad scienciam
presentis libri Ad quam vt Pueri facilē habeant accessū Et
ea que in dicto libello continentur cognoscant facilius De ti-
tulo libri dicemus qui talis ē. Incipit dyalogus donati de
partibusorationis octo foeliciter· In quo tanguntur omnia
que in librorum exordijs dici solent· Primo enim tangit̄ cau
sa formalis cum dicitur dyalogus eo modo quo formam hz
id est modū procedendi Nam dyalogus dicitur a dya quod
est duo et logos sermo quasi sermo duorꝝ Quem modū ob
seruat hic donatus Cū vtit̄ sermone didascolico qui est ma-
xime informatiuus eo ꝙ excitat animum ad desideriū sciendi
Sed cum subiungit donati tangitur causa efficiens mota in
proprio nomine secundum se Sed in eius ethimolozisaciōe
tangitur causa efficiens mouens Sed cū dicit de partibusora
tionis tangitur primo Causa materialis circa quam que cō-
uenit cum subiecto Secundo tangitur causa finalis Nam fi
nis presentis et cuiuslibet sciencie est completa et perfecta co-
gnicio sui subiecti Unde sequitur ꝙ subiectum presentis libri
Est parsorationis· passio ē declinabile vel indeclinabile Dig
nitas est Uox significatiua vel cōsignificatiua rei· Ratio pri
mi est Quia om̄ia inp̄senti libro cōsiderata ad ꝑtemoratiōis
reducuntur tanꝙ̄ ab subiectū vt patet inductiue· Nam hic
dicitur de nomine quod est parsorationis similiter de prono-
mine quod est parsorationis et sic de alijs ergo ⁊ cetera· alia
ratio quia passio considerata in presenti libro demonstratur

in esse parsorationis per propria eius principia que in diffi-
nitione exprimuntur hoc modo Omnis vox significatiua vl'
consignificatiua rei est declinabilis vel indeclinabilis sed Om
nis parsorationis est vox significatiua vel cõsignificatiua rei
ergo Omnis parsorationis est declinabilis vel indeclinabilis
Que cõclusio est prima in presenti libro et in ea cõtinetur cõ
fuse tota scientia presentis libri Et cognita illa conclusione sci
tur in generali scientia istius libri.

¶ Arguitur cõtra Parsorationis est subiectuz in prima par
te alexandri ergo nõ in donato Tenet cõsequẽtia qz subiectũ
non debet excedere metas. Dicenduz qp licet subiectũ non de
bet excedere metas scientie põt tamẽ excedẽ metas libri Ubi
scz liber vnus alteri sub ordinat' in scientia sicut hic ẽ Nã scia
donati ⁊ alexandri in pma pte est vna licet libri sunt diuersi.

¶ Arguitur secũdo Nullum complexum potest esse subiectũ.
sed parsorationis est complexũ ergo ꝛc. Dicendum qp pars-
orationis non est complexum secundum rem. licet secundum
nomen quod prouenit non ex re ipsa sed ex debilitate nostri in
tellectus qui omnib⁹ rebus nõ potest specialia attribuere vo
cabula. quoniã primo Elencoꝝ dicitur Res sunt infinite vo
cabula autem finita ideo vnum nomen plura significat ⁊ res
in complexa per nomen complexum notificatur.

¶ Nota tamen qp intellectus noster Non semp cognoscit na-
turam rei quam intendit exprimere per nomẽ ideo a natura
rei non potest imponere nomen Quia impositio nominis fit
a nociorib⁹ nobis et qz proprietates rei quãdoqz sũt nobis no
ciores natura ideo ab ipsis vt frequenter fit impositio nomis
vnde cum res cognoscitur per vnam proprietatez imponitur
ab illa proprietate nomen simplex Sed quando p multas p
prietates cognoscitur nomen illius est complexum secundum
vocem sic etiam parsorationis a multis ꝓprietatibus impo-
nitur ideo vox est complexa res autem in complexa.

¶ Nota donatus capitur dupliciter Uno modo vt ẽ nomẽ

ꝓrium et sic dicit causā propinquam efficientem motam hu ius libri Causa aūt efficiēs pma et remota est de⁹ qui agit in ista inferiora mediantib⁹ causis secundis tanq̄ quibusdā in strumētis Aliomō accipit vt ē nomē appellatiū et sic dicit cau saz efficientē mouētez vt dictū est prius · ¶ Querit quare di ctio siue termin⁹ nō ponit ꝓ subiecto cū tn̄ dictio ⁊min⁹ pars orationis idem significāt Dicendū q̄ ideo quia psorationis magis ɔuenit grāmatice Nā grāmatica ē scientia vocalis eo q̄ voces in ordine ad ꝓlationē tm̄ ɔsidēat vt dicit · B tho. in lectura circa pmū piarmēias Sz psorōnis tm̄ respicit voces in ordine ad ꝓlatōz Termin⁹ aūt refert ad rez ɔceptā eo q̄ ⁊minat opationē intellect⁹ ideo loycus loquit de ⁊minis Di ctio etiā scdm · B · tho · non ad voces sed ad rem dictā refer tur que res dicta nō cadit sub ɔsideratione grāmatice ergo ⁊c ¶ Quare ptesorationis ~~sūt adinuente Dicendū q̄~~ sūt adin uente propter manifestare conceptus in prima operatione in tellectus Unde sequitur q̄ finis presentis libri de ptibusora tionis est exprimere mentis conceptū per primaz operacionez intellectus et ille est finis remotus Sed finis ꝓpinquus ē de bita et ɔpleta cognitio subiecti hoc ē ptisoratiōis vt patuit ·

	parsorationis		prime
Nota	oratio	ē adinuēta ꝓpter	scḋe operationis in
	argumētatio	exprimere ɔceptū	⁊tie tellectus

¶ Nota psorationis capit dupliciter Unomō vt est vna di ctio et sic psorationis ē vox significatiua vel consignificatiua rei · vel est dictio apta nata ingredi orationē latinam ⁊ cōgru am et sic significat aptitudinem et isto modo est hic subiectuz et diuiditur vt patebit in principio text⁹ Unde non sequitur hoc non ponit in oratiōe ergo nō est parsorationis quia licet actu nō ponit sufficit tn̄ q̄ poni potest Alio mō accipit ꝓut sūt due dictiōes et sic significat actū et isto mō nō sumit hic·

Partesorationis quot sunt

Expositio text⁹ quot sūt ptesoratiōis · octo que nomen ⁊c

Declaracio vocabulorum
Partes orationis in textu est nti casus plural' numeri· cui⁹ singularis ntūs est ps orationis vna dictio Nomē cōpositū ex recto et obliq̄ generis femini p regulā S vult hec ꝛc Tertie declinatōis et declinaꝶ ex sola pte recti vt ps orationis ptis orationis ptiorationis ꝛc p regulā Ex sola pte recti decꝫ ꝛc Arguiꝶ ps orōis est generis femini p regulā Hec dat nomē in is Similiter debet declinari penes obliquuꝫ quia declinatio est finis p obliquos variatio Et a fine omia denoīari iustuꝫ ē vt dicit scdo de ania Dicēdū q̄ res nō semp a fine hoc est a termino denomiatur sed a fine id est a principialiori Mō ntūs ē pricipalior obliquo ergo genus nūerus ⁊ alia accidētia debēt attendi penes nomiatiuū Quot in textu debet scribi p t ⁊ ē nomen questitiuū numerale generis omis p regulā Quot tot at omne ꝛc indeclinabile pluralis numeri tantum

Quot	Nomen questitiuum
Quod est	Nomen relatiuum
q̄	Coniunctio

Nota nomē questitiuū ē dictō p quaꝫ fit questio de re Et ē duplex scꝫ q̄sitiuū substātie vt quis et vter ⁊ quesitiuū accidētis qd̄ querit de accidēte et sūt septē quesitia accidētis scꝫ q̄lis q̄tus Cui⁹ cuias quot⁹ quot et quotēnis Itē octo ē nomē numerale generis oīs p regulā In triplici genē numeralia noia pone indeclinabile pluralis numeri tm̄ vnde v̄sus A tribus ad centū tibi do tale documentū Est oīs generis indeclinabile nomē Et int illas dictiōes nomē pnomen debet poni pūctus qui hꝫ vim ꝯiunctiōis copulatiue vnde nō peccat contra regulā Q̄ñcūqꝫ in oratione ponunꝶ duo noia substātiua

Conclusio textus

Tantū octo sūt ptes orationis grāmatice specifice differentes in modis significādi essēcialib⁹ et formalib⁹ non conuenientes In qua cōclusione hec dictio tm̄ est aduerbiū exclusiū et capitur gratia pluralitatis Quia ē vna regula loycalis Quādocunqꝫ signū exclusiuū addit termino numerali tūc talis ꝓposi

tio debet exponi gratia pluralitatis vt tm̄ octo sūt ptesorōnis sic exponit̄ Octo sūt ptesorōnis et nō plures ꝙ tm̄ octo sunt p tesorōnis Et signū exclusiuū scd̄m aliquos facit ꝓpositioꝫ sin gularez Quia subiectū ꝓpositiōis exclusiue tenet̄ singularit̄ singularitate nature Nā expositio et exclusio cadūt supra spe ciez Etiā sub subiecto ꝓpositiōis exclusiue nō fit descens⁹ quia supponit simplicit̄ vn̄. Cui⁹ su biectū sim stat sin dicit̄ esse Cō munis tn̄ schola dicit ꝙ ꝓpositio exclusiua sit indiffinita Cuz qua teneatis Oportet eni addiscenté credē donec meli⁹ intelli gat Etiā non delusus erit qui seruat quod tenet vsus

¶ Notandum ꝙ psorationis diuersimode considerat̄ in hijs tribus sciencijs .s. Grāmatica loyca et rethorica Nā in grā matica cōsiderat̄ psorationis in ordine ad orationē congruaz et prolationē modo in oratione congrua nō solū ponūt̄ ptes declinabiles verūetiaz indeclinabiles Quia grāmatica docz exprimere ment̄ cōceptū Et expressio siue ꝓlatio requirit di ctiones significatiuas et consignificatiuas ideo psorationis in grāmatica accipit̄ cōmuniter et sic donat⁹ posuit octo ptesora cionis Sz in loyca cōsiderat̄ in ordine ad enūciatioꝫ que solū ex noīe sub quo cōprehendit̄ ꝓnomē qꝛ ē vicari⁹ nōis ⁊ v̄bi qd̄ claudit pticipiū cōponit̄ aut in ordine ad cōceptū intellec tus cū sola loyca ꝯcept⁹ rei cōsiderat qui vel dicūt rez sub ra tione potētie siue essēcie et sic fcant̄ ꝑnomē aut actū siue esse et sic est verbū vnde loyca solū duas hꝫ ptesorōnis .s. nomē ⁊ verbū Sz in rethorica ꝯsiderat̄ psorationis in ordine ad ora cionē rethoricalē que cōsistit vt dicit Tulli⁹ in p̄mo rethorice noue in sex ptibus vnde rethor ponit sex ptesorōnis .s. Exor diū narratioꝫ diuisionē cōfirmatioꝫ ꝯfutatioꝫ ⁊ ꝯclusionem.

¶ Notandū ꝙ partesorationis non distinguuntur. Neqꝫ sūt diuerse sed solum differentes. Quia si essēt diuerse sic nullo modo possent in aliquo vniuoco ꝯuenire quod falsuz est quia conueniunt in parteorationis Unde differūt spē Quia secun dum modossignificandi formales Nā forma facit differre

Materia aũt cõuenire vt ptʒ secundo de generatione ideo q̃dam ptesorationis in modissignificandi materialibus conue-niunt vt nomen et pronomen verbum et participium Simi liter quedã conueniunt in modissignificandi accidentalibus Quia plures ptesoratiõis habẽt eadẽ accidẽtia ꝛ hoc cõmu nia nõ aũt ꝓpria Nã talia a posteriori etiaʒ variãt speciem.

	Genere	due partesoratiõis scilicet declinabiles
Item in	Specie sũt octo	indeclinabiles
	Numero	infinite

Nota quatuor sũt ptesorationis declinabiles scʒ nomẽ ꝓno-mẽ verbũ et participiũ Et habẽt noia neutri generis qꝛ p̃mo significãt rẽ in determiate et absolute scd̃o autẽ et ex conseqũti vt est in alio vl' in supposit(ꝛ neutrũ est gen⁹ indetermiatũ ꝗ Et quatuor sũt ptesoronis indeclinabiles scʒ aduerbiũ cõiun ctõ ꝓpositio interiectio ille aũt hn̄t noia femini generis vt freq̃n̄t quia significant determinatiões quibus conuenit femininum gen⁹ Tres sunt ptesoratiõis casuales scʒ nomẽ ꝓnomẽ ꝛ pti cipiũ et ille etiam dicunt ptesorationis suppositoriales quia ꝓ prie reddũt suppositũ v̓bo Alie aũt reddũt suppositũ v̓bo im ꝓprie et materialiter sũpte aut pro uoce aut re significata sine modosignificandi Et due sunt ptes tpales scʒ v̓bũ que etiã ẽ psoronis appositorialis et pticipiuʒ qd̓ fcat cum tpe limitabilit C Quare donatus diuidit pteõronis ꝛ nõ diffinit Dicẽduʒ ꝙ ideo quia psoronis est subiectuʒ in donato sed de subiecto p̃supponit quid est hoc est diffinicio ut dicit p̃mo posteriorũ ergo ꝛc Alia ratio quia psoronis est analogum Nã prius di cit de partibusoronis declinabilibus et ex ꝯsequẽti de ptib⁹ in declinabilib⁹ ꝑ analogũ magis ꝑ diuisiõʒ cognoscit q̃ ꝑ diffi-nicõʒ ergo hic ponit diuisionẽ ptisoronis et non ei⁹ diffiniciõʒ C Arguitur tm̃ octo sũt partesoronis ꝛ octo est vna psoratio nis ergo sequit ꝙ vna sit pasoronis Dicenduʒ ꝙ tantũ non debet exponi gratia alietatis sed gracia pluralitatis
C Arguitur Priscianus ponit septẽ ptesoronis ergo donat⁹ nõ debet ponere plures q̃re male ponit octo Dicẽduʒ ꝙ loc⁹

ab autoritate negatiue non valet sed sequitur bene affirmatiue Etiam pristian⁹ cōprehendit interiectionem sub aduerbio

¶ Arguitur om̄is ꝑsonōnis ē adinuēta ꝓpter exprimere mētis cōceptū sꝫ interiectio nō ſcat mētis ꝯceptū sꝫ affectū vtꝫ ex eius diffinitiōe ergo nō est ꝑsonōnis et sic sūt ad huc septē Dicendum ꝙ interiectio ſcat mētis ꝯceptū quo ad audiētēꝫ sꝫ ſcat affectū quo ad ꝓferenteꝫ

Nomen quid est

¶ Expositio textus Nomē est ꝑsonōnis significās cū casu id est ꝓprietate casuali corpus id est substātiā materialē aut rē id ē substātiā immaterialē ꝓprie id est cū q̄litate ꝓpria vl' ꝯmuniter id est cū q̄litate appellatiua Subiūgit exēpla p̄mo de q̄litate ꝓpria dicēs Roma tiberis scd̄o de q̄litate appellatiua vt vrbs flumē vocabula text⁹ sūt facilia quare nō ē op⁹ ponē declaratōꝫ

Conclusio

¶ vocabulorum Diffinitio nōis a donato posita ē bona ꝛc̄ Quia oīs illa diffinicō ē bona q̄ explicat naturā diffiniti sed presēs est huiusmodi ergo est bona minor ptꝫ Quia de natura nōis ē vt significet substāciaꝫ cum qualitate vt dicit diffinicio remigij Et illa duo etiā tanguntur in diffinicōe donati quia cū dicit corp⁹ aut rem denotatur ꝙ nomē significat substanciā sed quandoaddit ꝓprie vel cōmuniter ſcat ꝙ nomen significat cum qualitate

¶ Nota nomē diffinitur a donato a remigio ⁊ a modistis· diffinicio donati ptꝫ Sed diffinicio remigij est Nomē ē ꝑsoracionis significās substantiā cū qualitate Diffinicō aūt nōis secūduꝫ modistas est Nomē est ꝑsoratiōis significās ꝑ modū habitus et quietis et ꝑ modū determinate qualitatis que diffinitiones licet in verbis discordāt tn̄ in effectu idē representāt qꝛ idē est dicere significat substantiā corpis aut rē et ꝑ modū habit⁹ et q̄etis Similiter cōueniūt significare ꝓprie aut cōmuniter et ſcare cū q̄litate· siue ꝑ modū determinate qualitatis

¶ Notādū scd̄o ꝙ in quolibet nōie sūt duo scꝫ A quo nomē imponitur ⁊ ad qd̄ imponitur A quo nomē imponitur ad significādum dici potest qualitas essēcialis ꝑ quā vnū nomen ab alio separatur Nā sicut ꝑ differēciā essēcialē vna spēs differt ab alijs

ita per qualitatem siue per id a quo imponitur nomen sit distinctio nominis Et ideo in diffinitione ponitur loco differencie p hoc eni nomē distinguit a pronoie qd caret qualitate siue illo a quo imponit vnde pnomē significat purā substantiaz et illā qualitatē Nomē nō signat sed bene significat cū ipa vn dicit remigius Nomē significat substantiā cum qualitate hoc est suppositū cū natura vt vult ·d· S· nō tamē sēper qualitas est ipsa natura rei Quia natura rei qnqz ē nobis ignota ꝛ sic ab ipa nō potest fieri nois impositio Quia noia imponūt a nocioribus nobis Qui eni rem ignorat nō imponit ei nomē vnde cuz natura est nobis nota ab ipa fit impositio vt homo imponit ab humanitate sed qn natura est nobis ignota tūc fit impositio a proprietate nobis nota vt lapis imponit a lesiōe pedis Manifestū quidem est ꝙ lapis non significat lesionem pedis sed substātiaz lapidis Ad quā imponit ad significandū Quare sequit ꝙ nomē nō significat qualitatē sed substātiaz cū qualitate Sz id ad qd nomē imponit ē substātia rei quā significat que duo etiā in diffinitiōe donati tangunt Nam p hoc qd dicit corp9 aut rem tangit substantiam que diuidit in corporeā ꝛ icorporeā ꝛ sic id ad qd nomē iponit ad significādū· sz cū dicit ꝑprie ꝯmuniter tāgit qlitatē a q nomē imponit ¶ Nō nomē hic nō diffinit vt scda intētio sed vt gerit officiū intentiōis pme Nam sicut in reb9 realibus habem9 intētiōes pmas ꝛ secūdas sic ꝛ in intētionib9 Sz ꝓpt debilem nostri intellect9 cognitioz in intētionalib9 idez nomē hz intētio prima et scda ꝛ sic diffinit nomē vt intētio pma designās oīa alia nomia que hnt moduz rei Et nota ꝙ nomē accipit dupliciter Vno mō ꝯmunit et sic nomez dicit quasi notamē et sic oēs ꝑtes orationis sunt nomina et sic accipitur in primo periarmenias quando dicitur ipsa quidem verba secundum se sumpta nomina sunt Alio modo proprie et specialiter pro speciali ꝑte orationis et sic sumitur hic et non primo modo·

Declaratio diffinitionis

Nomen est diffinitum hoc verbum est dicitur copula vniens

diffinitum cuz diffinitione sed qd sequitur scilicet parsorationis cum casu zc est diffinitio· Et parsorationis ponitur loco generis quia sequitur imediate in debita constructiōe hoc verbum est Aut quia ē supius ad nomē Sz alie pticule ponunt loco differēcie vñ dicit cū casu pter ptesorationis non casuales Et significare cū casu est significare cum pprietate casuali Et sunt due pprietates casuales scilicet rectitudo et obliqtas que nomi cōueniūt ideo nomē significat cū casu Non aūt significat casū qz nulla parsorationis significat sua accidētia sed bene cōsignificat Et notādū q trib⁹ modis aliquid significat cum casu primo p se 1 pprie et sic nomē et alie ptesorationis casuales significāt cū casu Scdo associatie et sic verbū 1 ptes indeclinabiles etiā significāt cum casu quia associari possunt dictionib⁹ casualibus Tertio retorsiue et sic prepositio significat cum casu quia retorquet casuale ad actū vbi Et subiungit corpus aut rem p quod intelligit significatuz nois Unde nomē significat substantiā que diuidit in corpeam que tangit p corp⁹ et in incorpea⁹ que tangit p rem deinde dicit pprie cōmuniue tangit formale nois qd est qualitas a qua nomē imponit Et vltimo ponit significans qd debz capi cōmuniter vt non distinguit ptra consignificās pter sinkathegreumata vt ois null⁹ que cū corpib⁹ corpa significāt vt ois hō null⁹ asin⁹ Cū reb⁹ res vt ois angel⁹ sic siliter corp⁹ aut rem accipiūt cōmuniter vt in se claudūt determinatiōes. quia res trahit secū modū rei Vñ noia adiectia significātia accidētia corpoꝝ claudunt sub corp⁹ vt alb⁹ niger et noia adiectia pcantia accidētia rerū immaterialiū claudūt sub rem vt sapiēs iustus beatus·

¶ Quaē in diffinitiōe nois corp⁹ poit añ rē 1 pprie añ pmunit cū tñ digniora sunt pora dicendum q ideo quia nociora sunt priora scilicet corpus est nocius re et propria qualitas q ad nos ē nocior appellatia g zc ¶ Qualis ē diffinicō dicēdū q loqñdo fm pmunē vsū tūc est diffinicō accñtal qz dat p accña sz fm opinionē doctoris scti est diffinitio essēcialis circumlocutiua quia p illa accidētia essēcialis differentia nois circūloquit

Similimō hec ē diffinitio essēcialis hō est aľ gressibile bipes·
subſtantiuū   ꝑ se stantis
Nomen ē duplex   cuius ꝓpriū est sig
adiectīū   nificare ꝑ modū adiacentis
Unde nomen adiectiuum non semper significat accidens ſʒ aliquando ſubſtantiam per modum adiacentis vt humanus Similiter nomen ſubſtantiuum non semper significat ſubſtā tiam ſed quandoqʒ accidens ꝑ modum ſubſtancie vt albedo·
¶ Arguiť nomē nō poteſt diffiniri ꝓbať Quia nomē est ſe cūda intēcio ſed nulla ſcđa intētio diffiniť quia nō hʒ genus ⁊ differētiā vt dicit Egidi⁹ ꝙ ꝛc· Dicēdū ꝙ ſcđa intēcio vt ſcđa intēcio nō pōt diffiniri ſed tn̄ diffiniť vt cōſiderať ſub ratiōe ꝑme itēciōis ſiue ſub ratiōe rei queadmodū accipiť hic nomē
¶ Arguitur nihil diffiniť niſi verbū vt dicit·b·tho· in tractatu de verbo ſed nomē nō ē verbū ergo nomē nō diffiniť Dicēdū ꝙ argumentū nō valet quia cōmittitur fallatia equiuocatio nis quia equiuocatur ibi verbuʒ quod in maiori ſumitur pro verbo mentis in minori autem pro parteorationis·
Nomini quot accidunt
Expoſitio textus Sex accidūt nomi id eſt ſex ſunt accidētia nois·ſ·qualitas compatio gen⁹ numer⁹ figura caſus Sex ē nti caſus pl'ralis numeri tm̄ generis oīs indeclinabile nomē et reddit ſuppoſitū huic vbo accidūt qđ cōponiť ab ad ⁊ cado et hʒ accidi in ꝑterito et caret ſupino Sed noī ē dtī caſ⁹ ⁊ re giť exui acquiſiciōis a vbo accidūt Int alia noīa vt qualitas cōpatio· debet poni pūctus vt dictū eſt circa diuiſionē partiū
Concluſio textus   ¶ orationis
Tantū ſex ſunt accidentia nominis ethimoloyce conſiderati principalia et ad alia irreducibilia In qua concluſione tantū accipitur gratia pluralitatis vt patuit Dicitur Ethimoloyce conſiderati Quia ſecundum ꝙ cōſideratur in orthographia Eius accidentia ſunt eſſe longum eſſe breue in ſillabis ſu is Etiam habet alia accidentia Secundum ꝙ conſideratur in dyaſintbetica Quia ſic eſſe regibile eſſe conſtructibile ſunt

sunt eius accidentia Similiter vt consideratur in loyca eius accidentia sũt esse subiectum vel predicatum Et in prosodia Accentus acut⁹. Accentus ḡuis Deinde dicit principalia ⁊ ad alia irreducibilia propter alia que reducuntur. ad illa sex. Unde mocio reducitur ad comparationem tanq̄ ad speciez quia omne nomen quod comparatur etiam mouetur sȝ non econuerso Sed species reducitur ad figuram Nam secũduz priscianum in minori Omnis dictio composite figure est deriuatiue speciei quod similiter nõ conuertitur Declinatio ad casum reducit Nam declinatio est finis per obliquos variatio ⁊ per casuz diffinitur Forma vero casualis non est principale accidens sed est vna conditio circa casuz attendenda ꝑsona eciā principaliter non accidit nomini quia non conuenit ei secũdũ totum ambitum eo q̄ nullum nomen est prime persone ideo a donato non ponitur Etroclisis etiam non est accidens nominis sed est diuersitas incidēs circa genus et declinationez secundũ q̄ aliqua nomina in numero singulari et plurali sunt alterius generis vel declinationis.

¶ Notandum q̄ accidens nominis est duplex Quia aliq̄d est accidens proprium vt qualitas Nulla enim pars orationis p̄ter nomen proprie habet qualitatē ꝑ accidente Aliud est accidens cõmune et illud ē duplex. qꝛ aliquod est accidens absolutum et est quod absolute accidit nomini vt figura ⁊ cõparatio Et accidens respectiuũ quod accidit nomini in respectu ad congruitatē et sunt tria scȝ genus numerus et casus.

	Genere	duo vt ꝓriũ ⁊ cõmune
Accidētia nomīs in	specie sunt sex	
	Numero	infinita

¶ Arguitur accedentꝫ non est accidens sed nomē est accidēs quia secunda intentio ergo nõ habet accidētia Maior ē aris in multis locis et precipue in septimo mathaphisice. Dicēdũ q̄ Nomen hic non accipitur sub ratione intentionis sȝ sub ratione rei ⁊ subiecti Nā intellectus noster potest quādoq; vnũ accidēs accipere sub ratione subiecti in ordine ad alia acciden

cia vt q̄titas in ordine ad q̄litates quia habet ratio℥ subiecti
¶ Arguitur accidens reale non potest accidere enti rationis.
Sed illa sex a donato enumerata sūt accidētia realia ergo nō
possūt accidere nomini Maior patet quia alias accidēs esset
digni⁹ subiecto quod est contra ares· in septimo metaphisice
Dicendum Quod illa sex accidentia nō accipiūtur hic reali
ter s℥ trāssūptiue ad similitudinē accidenciū realiū vt patebit
Qualitas nominū in quo est
Expositio textus In quo est qualitas nominū. id est Quot
duplex ē qualitas nominū Bipertita est· id ē duplex Quo
mō hoc est q̄lit Aut eni est nomē vnius· id est Aut re℥ vnā ⁊
incōmunicabilē significat et dicit ꝓpriu℥ id est ꝓprie q̄litatis
Aut multo℞ id est nomen plura significans an est appellati
uum id est appellatiue qualitatis
¶ Arguitur textus ē incōgru⁹ q₂ interrogatiuū ⁊ suū respō
siuū discōueniūt in casu Quo eni ē ablati casus. ⁊ bipertita
nti casus Dicēdū ꝙ R̄gl'a grāmatico℞ veritatē h℥ qn̄ regūt
introgatiuū ⁊ respōsiuū ab vno regēte sed in textu donati nō
regunt ab vno regēte nam quo regit a ꝑpositiōe in et biptita a
v̄bo est apartepost exui copule Vn̄ nō tenēt ꝯuenire in casu
Declaratio vocabulorum
Qualitas ē nomē abstractū generis femi. ꝛc̄ Biptita ē pti
cipiū cōposite figure Componit eni a binus ⁊ a v̄bo ptior vl'
ptio indifferēter sub voce actiua vl' passiua Et nō componit
a bis q₂ sic essēt quatuor species qualitatis sed quomō est ad
uerbiū interrogandi Et hec clausula est nomē vni⁹ ē ꝯgrua p
regimen demōstratiōis essēcie q₂ subiectū regit ꝓprietatē simi
liter cum dicitur nomē multo℞ Et non est regime℥ pticionis
q₂ sic noia ꝓpria possūt dici appellatiē q̄litati vt patebit postea
Conclusio ¶ in argumentis
Qualitas nominis est duplex scilicet ꝓpria et appellatiua vn̄
alexander Quod nomen ꝓpriū quod nō ita sit tibi notum.
¶ Notandu℥ ꝙ qualitas nominis sumitur trassumptiue ad
similitudinem qualitatis realis quia sicut qualitas realis se

quitur formam rei et qualificat rez ita et qualitas nominis se quitur formale nominis et qualificat ipsum nomen· Et diffinitur sic Est ꝓprietas nominis qua suū significatū est cōmune multis vel vni soli rei conuenit In qua diffinitione ponit̄ cōiunctio disiūctiua ad denotandū diuisionem qualitatis Et specierꝫ eius Genus enī absolute nō potest diffiniri sine respectu ad speciē ideo dicit̄ primo de anima animal vniuersale nihil est posterius Etiā genus scdm̄ se preter suas species nihil est quare nō potest habere absolutā diffinitionē in qua nō clauditur species Vñ ꝑ hoc qd̄ dicit̄ cōmune multis tāgit̄ Qualitas appellatia que dicit̄ quasi ad plura pulsiua nomē enī appellatiue qualitat̄ significat naturam multis cōmunicabilem Sed ꝑ hoc qd̄ dicit̄ vni soli cōuenit tāgit̄ qualitas ꝓpria que dicit̄ quasi vni appropriata quia nomē proprie qualitatis significat rem incommunicabilem

¶ Notandū scdo ꝙ qualitas tripliciter ꝯsiderat̄ Vnomodo vt formale nois ⁊ in ordine ad impositiōꝫ et sic ponit̄ in diffinicīōe nois vt vult· M· tho· et sic idez est ꝙ ratio signādi siue id a quo nomen imponit̄ Alio mō vt ē accidēs nois siue propria passio eius que cōsequit̄ formale nominis et sic summit̄ hic Tercio cōsiderat̄ vt ē accidēs rei significate ꝑ nomen ⁊ sic capit̄ ibi Que nomina comparantur Appellatiua dumtaxat

¶ Notandū ꝙ qualitas appellatiua ē ꝓprietas nois qua nomē significat naturā mlt̄is cōmunicabilez vt homo Ex qua diffinitione patꝫ ꝙ q̄litas appellatiua imponit̄ a Cōmunicabilitate ⁊ nō a mlt̄itudine Nomē enī appellatie q̄litat̄ nō s̄cat plura nisi ex cōsequēti Nā qd̄libet nomē ꝑmo s̄t naturā et ex cōsequēti supposita illi⁹ nature Ideo dicit· M· tho· ꝙ nomē significat suppositum cū natura Sed qualitas ꝓpria est proprietas qua nomē significat rem incōmunicabilē vt socrates nā q̄litas ꝓpria nō ab vnitate sed ab incōmunicabilitate imponit̄ Dicit̄ enī q̄litas ꝓpria q̄si vni soli appropriata q2 nomē ꝓpriū s̄cat rem singularē Sed appellatia dicit̄ q̄si ad plra pulsiua Nā nomē appellatie q̄litat̄ s̄cat rem mlt̄is cōmunicabilez

Unde sequitur quod tam nomē appellatiue qualitatis quod nomē proprie qualitatis significat vnā rem sed diuersimode vt patuit·
¶ Queritur Quare donatus notificat qualitatē per vnitatē et multitudinem cuz tamen ab ipsis spēs qualitatis non imponitur sed a cōmunicabilitate et incōmunicabilitate dicendū quod ideo Quia notificatio debet fieri per notiora·sed vnitas et multitudo que se tenent ex parte materie sunt notiores cōmunicabilitate et incommunicabilitate ergo notificauit qualitatem per multitudinem et vnitatem·

¶ Notandum triplex est nomen appellatiuum· Quoddam enim est appellatiuū natura et impositione vt nomina trāscēdentium generum et specierum Et aliquod est appellatiuum eminentia siue transumptione et sic aliqua nomīa propria propter eminētiam proprietatis alicuius in ipsis reperte ad appellatiua translata sunt vt Codrus pro paupere Cato pro sapiente Nero pro nequam Tertio est nomen appellatiuum ratione modisignificandi et sic deus est nomen appellatiuum secundū S· thomam par·i·q·xiij· ar·nono· ad secundum·

	Deus	est	scdm nrm modū intelligēdi
	noīa angelorum vt		scdm acceptionē intellectus
Nota	mihael gabriel	sūt appella	
	noīa planetarum	tiue quali	secundum aptitudinem
	nomīa propria	tatis	secundum vocem
	Phenix	est	secūdum successionem

¶ Notandum proprium nomen est triplex Primo secunduz impositionem siue naturam et sic nomina propria ciuitatum hominum et fluuiorum sūt proprie qualitatis Secundo secūdum acceptionem et vsum et sic nomina materialiter posita pro materia que ē principium singularitatis et icommunicabilitatis sūt proprie qualitatis Unde· Est proprie qualis vox omnis materialis Tertio secundum Anthonomasiam Sicut cum dicitur Sapiens intelligitur salomon anthonomatice et cum dicitur poeta intelligitur virgilius Et cum dicitur apostolus intelligitur paulus / et hoc per quandam excellentiam

Nota nominatiu⁹ dicitur a nominando eo q per ipsum no-
minamus vt est illud iohannes est nomē eius licz nō cadit ab
aliquo tamen alios cadere facit Cadit eciaz ab interiori men-
tis conceptiōe Nihil enim prohibet post casum aliquid recte
stare sicut patet de stilo qui cadit ex manu et directe infigitur
terre Sz genitiuus dicitur a gigno is ere quia gignit a se po
steriores casus Unde ab eo deriuatio aliorum casuuz fieri di
cit Sed datiuus dicit a do as. quia per ipsuz damus Aut rē
vt do tibi panem. Aut salutem. Ut venerabili patri salutem
Accusatiuus autem ab accusando dictus est quia per ipsum
accusamus Unde datiuus amicis conuenit actūs vero ini-
micis amicos vero inimicis preponere congruum est ergo zc
Uocatiuus dicit a vocando vocamus eni per ipsū vt petre
veni Et post alios ponit quia ceteris imperfectior est Tan-
tum eni scde psone adheret vt petre lege Sed ablatiuus dici
tur ab auferendo et est cas⁹ romanorum siue latinorum vlti
mum locum sibi vendicans. qr vltimo loco inuentus est.

	Genere	duo scz rectus et obliquus
Cas⁹ noim̄ in	Specie sunt	sex vt patet in textu
	Numero	infiniti

Impositio nois		ntm̄	a verbo psonali appn
Possessio		gtm̄	a nomie substantiuo
Acquisitio	Respi	dtm̄ et ꝓprie	a nomine adiectiuo
Transitio	cit	actm̄ regit	a verbo actiuo
Ablatio		abltm̄	a verbo passiuo
Exitacio		vtm̄	a nulla pteorationis

¶ Nam vocatiuus se habet ad verbum personale imperati-
ui modi per modum excitationis ideo non reddit suppositum
sed exitat rem significatam per nominatiuum ad actum verbi
Quem admodum campana exitat rusticos ad ecclesiaz ideo
etiam dicit pristianus nominatiuus et vtūs absoluti sunt hoc
est intransitiue construuntur ita q vnaz personam significāt

quē admoduꝫ accidens ⁊ subiectum faciunt vnum numero
¶ Nota omnia nomina terminata in tiuus lōga sunt quantum ad illam vocalem i ante uus ergo illa nomina Nominatiuꝰ genitiuus sunt penultima longa·
¶ Arguitur latinitas ex orta est a grecis Sed greci carēt ablatiuo ergo nec latini debent habere ablatiuū Dicendum verum esset si greci nec explicite nec implicite haberent ablatiuū sed quia implicite habēt ablatiuum quare non valet obiectio quia in genitiuo habent ablatiuum·
¶ Arguitur omnis diuisio debet esse bimembris vt dicit Boecius in libro diuisionū sed presens non est bimembris ergo non valet Dicendū quia licet nō est bimembris reducitur tamē ad bimembreꝫ sic omnis casus aut est rectus aut obliquus

De declinatione nominum

Conclusio Tantuꝫ quinqꝫ sunt declinationes in nomine specifice distincte Que ꝯclusio satis manifesta est ꝑ textuꝫ donati
¶ Nota declinatio sic diffinitur est finis per obliquos variatio Et est accidens absolutuꝫ quia ipsa variata non variatur congruitas Et non sumitur a proprietate rei sꝫ a proprietate vocis quia ex finali inflexiōe vocis cognoscitur Et precipue per genitiuum in ordine ad datiuum vnde versus Tu declinare cognosces per genitiuū Nam dat ae prima fit in i tantūqꝫ secūda Tertia dat is quarta vs sed quinta dat ei·
¶ Arguitur Bartolomeus habet ei in genitiuo ergo ē quinte declinationis Dicendum quod verum esset si etiam haberet ei in datiuo Nam declinatio non solum per genitiuum sed etiam in ordine ad datiuum cognoscitur vt dictum est vnde dicit remigius quod illud nomen est secunde declinationis quod habet i in genitiuo et o in datiuo·
¶ Nota aliud est nomē declinabile et aliud est casuale Quia nomen declinabile est nomen flexibile in fine ꝑ obliquos casꝰ Sed nomen casuale est nomen quod significat sub ꝓprietate casuali non tamen semper est variabile in fine· Unde nequā potest esse nomen casuale sed non est nomen declinabile

	Prima		Sex
	Secunda		quatuor
Nota	Tertia declinatio regitur in	septem	generibus
	Quarta		Tribus
	Quinta		Tribus'

Unde versus Dat tibi sex pma retinet bis bina scda Tertia dat septem sz tribus quarta locetur Tot piter genera dat declinatio quarta Et donatus in textu non attendit ordinem illoꝝ nominum magister musa secundum ordinem declinationum sed attendit ordinem secundum genus Et quia masculinum genus ē prius ꝙ femineuz ergo ꝛc Et magister in ista oracione magister est nomen appellatiuum magister est nominatiui casus accipitur materialiter non absolute sed in ordine ad significatum et regitur a parteante a verbo substantiuo ē sed illi genitiui generis masculini numeri singularis reguntur a nomine Nomen exui possessionis ꝛc Sed hoc complexum et pluraliter non est vna dictio sed due dictiones quia et ē coniunctio et illa dictio pluraliter est aduerbium et determinat hoc verbum declinatur Et ille textus ponitur hic permodum exempli ideo non est opus adducere exposicionem

Pronomen quid est psorationis

Expositio textus Quid est pnomē id est que ē pronominis diffinitio respondet Est parsorationis que p nomie posita id est que ponitur loco nominis Significat id est represētat pene id est quasi tantundem hoc est tantum sicut nomen ꝙ id ē et recipit interdum personam id est rem determinatam significat quando scilicet ponitur in demonstratione et relatione sz quando ponitur extra tūc non habet psonā quia tunc non significat rem determinatam ¶ Nota pnomen capitur dupliciter Uno modo vt est vna dictio et sic est diffinitum presentis diffinitionis Et diffinitur hic p pma intentiōe sub nomie intentionis secūde nō tñ absolute sz vt respicit supposita Alio mō vt sūt due dictiōes et sic accipit in diffinitiōe cū dr p noie

posita et est nominati cas⁹ ꝛ determinat hoc sbstantiũ ꝑsonati nis Sꝫ tantundem est nomen et declinatur solum in tribus casib⁹ vñ vs⁹ Tantũdem neutrũ dat tottidẽ in gtio Tantundẽ quarto sed nil hic amplius quero Pene aũt est aduerbium similitudinis qꝛ valet tantum sicut quasi

¶ Conclusio ꝓnois diffinitio in textu posita est bona Cuius ratio est Quia omnis illa diffinitio est bona cui conueniunt ꝓprietates bone diffinitionis sed pñs est huiusmõi ḡ est bona

¶ Notandum pro declaratione ꝙ pronomen tribus modis diffinitur primo a donato vt patuit Secundo diffinitur a remigio ꝓnomen est pars orationis que loco ꝓprij nominis ponitur et certam significat personam Tertio a modistis sic diffinitur Est pars orationis significans per modũ substantie indeterminate vel determinabilis per vnũquodqꝫ que diffiniciones licet in verbis discordant tamen in sententia cõueniunt Vñ quidam dicunt presentem diffinitionem esse essentialem Sꝫ tamẽ communis vsus quẽ hic tenemus vult ꝙ sit accidẽtalis Artem enim discamus vsum vero teneamus Et ꝓnomen sequitur nomen via nature et a priori Nam quo ad nos et a posteriori pronomen potest precedere nomen

¶ Quare pronomina sũt adinuenta Dicendum ꝙ pronomina sunt adinuenta propter nomina quia pronomen est vicarius nominis et hoc tangit in diffinicione cuꝫ dicitur que ꝓ nomine posita Nam id quod nomen facere nequid hoc facit ꝓnomen vt nomen non potest reddere suppositum verbis prime ꝛ secunde personarum ideo habemus pronomen quia nõ dicimus homo scribo sed Ego scribo Neqꝫ nomina proprie significant supposita siue res singulares vt dicit ·B·tho·in lectura circa primum periarmenias. sed significant naturas reꝝ pronomina autem determinant ꝑsonas circa naturas vnde cum non habemus nomina propria imposita ·circumloquimur ipsa ꝑ nomen commune cum ꝓnomie v t iste homo hic equus ꝛ ideo dicit remigius quod ꝓnomen ponitur loco ꝓprij nominis ꝛ hoc ꝓpter accidens quod reperitur in ꝓnomi

nibus scz ꝓpter demonstrationem ⁊ relationem vt vult pristia nus in minori.

¶ Notandum scdo ꝙ demonstratio ⁊ relatio non sunt de essentia pronominis sed sunt ꝓprietates aduenientes ipsi post esse completum Nam pronomen de sua natura significat nudam substantiam sine qualitate Ego enim solum substantiaz significat et non qualitatem ipsius substātie Et sic ꝓnomen in grāmatica habet se similimō sicut nomen infinitum in loyca ⁊ materia prima in phisica Quia nomen infinitū in loyca significat substantiam sine q̄litate ⁊ materia in phisica designat substantiam absq̧ forma Et ideo dicunt modiste ꝙ ꝓnomen significat substantiam sine qualitate hoc est sine ꝓprietate a qua debet imponi Sepi⁹ enim cognoscit̄ substantia sine eius natura siue ꝓprietate ⁊ ꝓpter illam substantiam significare adinuentum est ꝓnomen ⁊ hoc cū absolute ponit̄ sed cum adiūgitur illi alia dictio significatiua ita ꝙ ponit̄ relatiue aut demonstratiue tunc significat suppositum illius rei quaz talis dictio significat circa quam ponitur Et ideo dicit pristian⁹ ꝙ ꝓnomina extra demonstrationez ⁊ relationem sūt cassa ⁊ vana quia indeterminate significant sed in demonstratione et relatione significant rem determinatam

Nota ꝓnomen est duplex: Primitiuuz Est qd̄ a nullo deriuat̄ sed alia deriuantur ab ip̄o ⁊ sunt octo vt Ego tu sui ille ipse iste hic is vn̄ versus Hijs octo spēs Deriuatiuum est qd̄ a primitiuo deriuatur

Et sūt septē scz Meus tuus suus noster vester nostras et vestras vnde alexander Deq̧ tribus p̄mis ⁊c̄ Ex quo patet ꝙ quindecim sunt ꝓnomina simplicia aput latinos licet plura sunt ꝓnomina composita ⁊ secundum grecos

¶ Nota ꝓnomen adhuc est duplex scilicet relatiuuz ⁊ demōstratiuum Pronomina relatiua sūt quatuor vt Is suus ipse sui vnde alexander Is suus ipse sui referunt Et decem sūt ꝓnomina demonstratiua vn̄ versus Hic ego tuq̧ me⁹ noster vester tuus iste Nostras et vestras demonstratiua vocantur

¶ Arguitur pronomen non recipit certam personam · pbat
qz pronomen significat per modum indeterminate qualitatis
vt dicit diffinitio modistaruz ergo non potest recipere certam
personam Dicendum ꝙ illa particula interdum psonam re
cipit non conuenit pnomini absolute sz cum in demonstratio
ne et relatione ponitur ideo dicit interdum hoc est cum poni
tur in demonstratione et ralatione
¶ Arguitur Nullum inutile potest diffiniri sed pnomen est
vanum et inutile vt dicit pristianus ergo male diffinitur ma
ior nota quia inutile caret fine quod autem caret fine quodaz
modo nihil est ergo ₇c̄ Dicendum ꝙ pronomen extra demō
strationem et relationē bene est cassuz et vanū vt dicit pristia-
nus Non tamen est cassuz et vanum in demonstratione et re-
latione Et est vanum absolute sumptum · sed respectiue est vti
le et tale vanum potest bene diffiniri ergo ₇c̄

Pronomini quot accidunt

Post diffinitionē nominis esse vnā quia latinus [illegible] substantia

Exposicio textus Sex accidūt pnomini scz qualitas genus
numerus ₇c · est dicendū sicut patuit de accidētibus nominis ·
¶ Conclusio est ponenda sicut in nomine posita est

	Declinatio		casum
	Demonstratio		
Nota	Relatio	reducitur ad	qualitatem
	Mocio		genus
	Species		figuram

Nota comparatio non accidit pnomini Quia pnomen po
nitur loco pprij nominis sed nomen propriū non comparat
ergo et pnomen non pōt compari Alia ratio quia omnia p
nomina sunt adiectiua vocis tm̄ sed adiectiā vocis tantū non
comparantur ergo nec pronomina possunt compari Etiam
pnomina significāt purā substantiā sine qualitate sz illa sub-
stantia pura nō suscipit magis et minus qz magis ₇ min⁹ so-
lum sunt in qualitate vt dicit in predicamētis ergo sequit ꝙ
pnomina nō compant Et licet inuenitur ipsissimus hoc ta-
men non est proprie et grāmatice quia poete comici nō vtun

tur regulis grãmatice sed loquũtur ꝓpria autoritate.

	Genere	duo scȝ ꝓpriũ et commune
Accñia ꝓnomis i	Specie	sũt sex vt patet in donato
	Numero	infinita

Nota persona est accidens ꝓprium pronominis quia ꝓprie attribuitur pronomini Nam pronomen proprie non significat rem aliquam sed determinat personã circa naturam significatam per nomẽ vt dicit. b. tho. Et omnes alie partes orationis accipiunt personã a pronomine vnde. Verba que sunt prime ꝑsone non a se sed ex supposito accipiunt illam personã primam sic etiã dicenduȝ est de alijs Sed alia sunt accidẽcia communia quia non solum pronomini verũetiam alijs partibus orationis conueniunt Et sunt duplicia quia aliqua sũt respectiua vt genus numerus et casus. Nam non absolute sed in ordine ad congruitatẽ ꝯueniunt pronomini Et aliqua sũt absoluta vt qualitas et figura q̃ absolute ipi attribuũtur

¶ Arguitur ꝓnomen significat sine qualitate vt dicũt modiste ergo qualitas non accidit ꝓnomi Dicenduȝ ꝙ duplex est q̃litas Quedã est qualitas essẽcialis a qua imponit̃ dictio et sine illa qualitate significãt ꝓnomia Alia est q̃litas accñalis et talem qualitateȝ habent ꝓnomina pro accidente

Qualitas ꝓnominum in quo est

Exposicio text⁹ in quo Est qualitas ꝓnominum id est quot duplex est qualitas pronomis duplex est Quomõ aut enim pronomina sunt finita id est finite qualitatis Aut infinita id est in finite qualitatis Que sũt finita id est que sũt ꝓnomina finite qualitatis que recipiunt personas hoc est que certam et determinatam rem significant et hoc in demonstratione ⁊ relatione vt. Ego tu sui Que sunt infnita id est que sunt pronomina infinite qualitatis que non recipiunt personas id est que non significant certam et determinatam rem vt qñ ponũtur absolute extra demonstrationem ⁊ relationẽ vt quis q̃ qd

¶ Arguitur textus est incongruus probatur quia interrogatiuum et responsiuũ disconueniũt in casu Nã quo ẽ ablatiui

casus et responsiuum scz duplex est nominatiui casus Dicen-
dum quod in textu fit responsio ad intellectum et non ad vocem
ideo non oportet interrogatiuum et responsiuum conuenire i
casu expresse sed sufficit quod conueniunt intellectualiter in casu;

Conclusio

Qualitas pronominis est duplex scz finita et infinita

¶ Notãdum Circa istam conclusionem quod donatus de quali-
tate pronominis a multis redarguitur quando dicit quod quis sit
pronomen infinite qualitatis Unde iohannes iosse Donatus qua
le male per contraria secat Nam quis cum multis pronomen di
cit et errat Sed remigius ipsum excusat dicit quod non fecit ig-
norantie causa sed magistri sui errantis. qui ei primam gram
maticam tradidit Amore deceptus ·vel potest dici quod ipse non
ea de causa hic posuit quis sic quod esset pronomen sed ad de notã
dum quod sicut hoc nomen quis confuse et indeterminate signi
ficat sic et pronomina extra demonstrationem et relationez cũ
sunt infinite qualitatis indeterminataz rem significãt Et ideo
pristianus in primo minoris dicit quod quis qualis nomina sũt
quia personam non demonstrant Neqz referunt sed solum in
quirunt significant etiam substantiam vt nomina et carent per
sona quam pronomen habet ergo pocius secunduz pristianũ
dicenda sunt nomina quam pronomina Et licet declinantur vt pro
nomina tamen ipsa declinatio que est accidens commune non
potest mutare partemorationis Quia accidens non variat
substantiam et precipue accidens commune Secus est de ac
cidẽte proprio quod aliquando variat substantiam et speciem
quia fluit ex principijs essencialibus speciei Etiam si declina-
tio posset variare partemorationis tunc meus quod declina-
tur sicut doctus non esset pronomen sed nomen Est etiaz vna
regula grammaticorum quod a nullo pronomine simplici deri-
uari potest abstractum quia abstractuz dicitur ·quasi ab alio
tractum sed ab illo quod indeterminate significat nihil trahi
potest ergo a pronomine non potest deriuari abstractum ·a qui
autem venit quiditas quod est nomen abstractuz ergo qui nõ

est ꝓnomen sed nomen Et dictum est in regula ꝙ a nullo ꝓ nomine simplici et hoc propter pronomen compositum a quo potest deriuari abstractum ratione alterius partis componentis vt ab idem venit idemptitas

Grāmatic⁹	vocem	abstractū	concre
consi	dictiōis iō		deri to
derat	dicit ꝙ		uat a
Logycus	signifi	cōcretum	abstra
	catum		cto

Arguitur ꝓnomen caret qualitate ergo donatus male ponit qualitatem inter accidentia pronominis Antecedēs patet autoritate omnium modistarum dicentium ꝙ ꝓnomen significat substantiam sine qualitate Dicendū ꝙ ꝓnomen bene caret qualitate essentiali Non tamen caret qualitate accidētali;

Genera ꝓnominum quot sunt

Expositio textus Quot sunt genera ꝓnominum id est in ꝓnomine fere id est quasi eadem scilicet genera que ⁊ nominuȝ id est que sunt genera in nomine· masculinum vt quis ꝛc· Cōmune scilicet duoꝝ vt qualis talis· trium generum scilicet cōmune quod dicitur omne tali nomine vt ego tu sui Nota fere est aduerbium similitudinis ⁊ non dicit omnimodam similitudinem sed aliqualem vt patebit et Que debet accipi relatiue et hec clausula que et nominum tantuȝ valet que sunt genera in nomine Et ille gtūs nominum regitur ex vi possessiōis ab illa dictione genera subintellecta per regulam pars ꝓpriumꝙ regunt et cetera·

Conclusio

Quasi tot sunt genera ꝓnominum quot genera nominum In qua conclusione dicitur Quasi ꝓpter epicenum ⁊ dubiuȝ Que proprie non reperiuntur in ꝓnomine quia ꝓnomina i demonstratione ⁊ relatione sunt certa quare nō sūt dubia in genere Et licet ipsa demonstrata et relata sint aliquādo dubia vel epicena vt dicendo iste passer h dies Nō tñ sequit̄ ꝙ ipsa demonstratiuą ⁊ relatiua erunt talia quia ipsa determinata.

a demonstratis vel relatis quo ad modossignificandi essentia les sꝫ non q̄tuꝫ ad modossignificandi accidentales Nam quā tum ad genus ipsa pronomina pocius determināt ipsa nomi na q̄ determinantur ab eis eo ꝙ nomen est masculini ge neris cui ꝑponitur hic Sicut in simili pronomina determināt verba q̄tum ad personam quia illud verbuꝫ est prime ꝑsone cui ad iungitur pronomen prime ꝑsone

¶ Nota eadem in textu dicit identitateꝫ specificam et non nu meralem Nam eadem accidentia numero non possunt esse in diuersis subiectis Sed bene eadem in specie Unde nec etiaꝫ genera nominum ⁊ ꝓnominum sunt eadem quantum ad id a quo sumuntur. Nam genera in nomine sumuntur ꝑmo et ꝑ se a ꝓprietatibus rerum In ꝓnomine autem nō Sed ma gis sumuntur penes conuenientem vocem nisi hoc fiat gratia rei demonstrate vel relate eo ꝙ secundum se ꝓnomen non sig nificat rem aliquam sed solum gratia rei demonstrate vel re late. Unde ꝓnomen a priori sumit genus et alia accidentia a nomine quia dans formam dat omnia consequentia illam secūdum cōmentatoreꝫ circa octauū phisicorum Nomeꝫ aūt dat ꝓnomini formaꝫ id est essentiam ergo dat sibi omnia acci dentia a priori et simpliciter Sed a posteriori et quo ad nos ꝓnomen dat genera nomini vt dictum est

¶ Arguitur Genus non est accidens ꝓnominis ꝓbatur qꝛ genus est accidens reale sꝫ nullum accidens reale ꝑpotest ꝯue nire entirationis Pronomen aūt est ensrationis ergo ⁊c̄ Di cendum ꝙ Genus hic non sumitur realiter sed transumpti ue ad similitudinem generis realis sicut dictum est de nomie.

¶ Arguitur Cōtra genus sumptum transumptiue est vni uersale loycuꝫ vt dicit purphirius ⁊ tale vniuersale genus di stinguit ab accidente qꝛ sūt vniuersalia disticta accn̄s et gen⁹ ꝗ ⁊c̄. Dicēdū ꝙ gen⁹ scd̄m aliā silitudinē accipit hic q̄ in loy ca qꝛ i loyca genus sumit ad similitudinē generis realis i ordi ne ad ciuiles ꝓprietates hic autem sumitur ad similitudinem generis realis in ordine ad proprietates naturales.

Numeri ꝓnominum quot sunt

De numero figura et casus Dicendum est hic sicut in noīe quantū ad conclusiones diffinitiones et diuisiones ipsorum

¶ Notandum tamen est de numero ꝙ nullum pronomē caret aliquo numero sicut bene nomē Quia omnia ꝓnomina sunt adiectiua vocis tantum sed adiectiua non habēt defectū in accidentibus respectiuis ergo ꝛc· Sed arguitur ꝯtra Pronomen ponitur loco proprij nominis Sed nomē propriū caret plurali numero igitur ⁊ pronomē Dicenduȝ ꝙ ꝓnomen non ponitur loco proprij nominis huius vel illius determinate sed indeterminate et indiffinite loco vniuscuiusq̧ Et vt sic potest habere pluralem numerum qꝛ potest loco multoꝝ poni

De figura

¶ Nota ꝙ composita figura non accipit hic proprie qꝛ vt sic tantum vnum esset ꝓnomen composite figure scilicet ideȝ qđ componitur ab is et demum Sed accipitur cōmuniter ꝑ geminatione et sillabica adiectiōe vt meme tete egomet Et ideo ad figuram compositam in pronomine non requirit ꝙ ambe partes sint significatiue in composito Sed sufficit ꝙ vna partium componentium aliquid significat·

¶ Nota pronomen componitur tripliciter ꝑmo Ex duobus integris ⁊ hoc duplicit Primo ex duobus rectis vt ego ipse Secundo ex duobus obliquis vt meme Secūdo ex duobus corruptis vt ideȝ ellum Tertio ex integro et corrupto et hoc quadrupliciter cū cine vt hiccine secundo cum apte vt meapte tertio cum met vt egomet quarto cum aptim vt suaptim.

De casu

Nota omnia ꝓnomina carēt vocatiuo demptis quatuor scȝ Tu meus noster et nostras Ad hoc enim ꝙ aliquod habeat vocatiuum· requiruntur tria vnde versus Dant quintum casuȝ presens directio· certū Expers si qua trium sic dictio non habet illū. primo vt significat prensentialiter· secundo vt significat directe· tertio vt significat certe· sed ꝓnomia ab illis quatuor taliter non significāt ergo carēt vocatiuo· vnde alexāder

Tu meus et noster nostras hec sola vocamus. Et donat⁹ in textu dicit p hos enim casus vbi vult q̄ declinatio comprehēditur sub casu Sicut etiam patuit de nomine

¶ Arguitur plura sunt pronomina habentia vocatiuū q̄m quatuor ergo contra alexandrum patz de illo p̄nomine illud quod habet vocatiuum quia est neutri generis sed illa que sūt neutri generis habent vnam et eandem terminationem in nominatio actō et vtō ergo ꝛc Dicenduz q̄ verum est q̄ nomina neutri generis habent vnam et eandem terminationem in ntō actō et vtō si non sunt defectiua sic etiam est in pronominibus sed hoc pronomen illud est defectiuum ergo ꝛc.

Persone p̄nominuz quot sunt

Expositio textus Quot sunt p̄sone p̄nominum id est in pronomine tres que prima vt ego secunda vt tu tertia vt ille

Conclusio

Tantum tres sunt persone in pronomine specifice distincte. Cuius ratio est quia tot sunt persone quot sūt personales p̄prietates sed tres sunt personales proprietates scilicz Loqui de se loqui ad alium et loqui de alio Et personalis proprietas est modus attributus persone

	Loqui de se		prime
Nota	Loqui ad aliuz	est p̄prietas	secunde persone
	Loqui de alio		tertie

Unde versus Prima de se. secun ad sed tertia de qua.

¶ Nota p̄sona accipitur dupliciter Uno modo pro re per se vna et sic persona secundum. ō S. par. j. q. 2. ar. primo Est rationalis creature indiuidua substantia et sic non accipitꝰ hic sed illo modo pōt sumi in diffinitione pronominis sed non ita p̄prie sed communiter vt dicit q̄libet rem singularem Secūdo accipitꝰ persona pro accidente proprio ipsius p̄nominis et tunc diffinitur sic Est proprietas qua pronomē significat sub mō loquendi de se vt de se ad aliū vt ad aliū de alio vt de alio In qua diffinitione tanguntur omnes tres persone per hoc enim q̄ dicitꝰ loqui de se tangitꝰ prima p̄sona sed p hoc q̄ dicitꝰ

sequi ad alium tangit̄ scd̄a persona sed per hoc ꝙ dicitur lo-
qui de alio tangitur tertia persona Unde ꝑsona reperitur in
ꝓnomine scd̄m totum ambitum ideo ponit̄ ꝓ accidente ꝓno
mis Est eni vna causa inuentionis ꝓnominū vt reddāt sup
posita verbis ꝑme ⁊ scd̄e personarū qd̄ nō potuit fieri ꝑ noīa
¶ Queritur cuius persone est hoc pronomen Egoipse Di-
cendum ꝙ est prime persone Sed contra gracia prime ꝑtis
componentis scꝫ Ego est ꝑme persone et gratia secunde par
tis componentis est tertie ꝑsone ergo erit indifferentis ꝑsone
Dicendum ꝙ secundum aliquos ibi est euocatio ⁊ sunt due
dictiones Sed melius dicitur ꝙ est vna dictio ꝑme ꝑsone eo
ꝙ facit mentionē de se vt patet inspicienti Naꝫ scd̄m pristia-
num qñcunqꝫ ꝓnomē componitur cū ꝓnomīe sic ꝙ sunt di-
uersaꝝ ꝑsonaꝝ tūc ꝑsonalitas debet attendi a prima ꝑte com
ponente· Sed arguit̄ ꝯtra Tantū vnū est ꝓnomē ꝑme ꝑso-
ne scꝫ Ego cū suis obliquis ergo egoipse non est ꝑme ꝑsone
Dicendū ꝙuis sit vnum ꝓnomen simplicis figure ꝑme ꝑso-
ne tamen illud idem pōt componi cum alijs et tamen manet
prime persone quare vt sic multa possunt esse prime persone.
Simili modo dicitur de illo ꝓnomine tuipse ⁊c̄
¶ Nota dicit pristianus ꝙ hoc ꝓnomē ipse Est maxime ap-
positiuum quia apponi potest omnibus ꝓnominibus vt ego
ipse tuipse illeipse ⁊ tunc illa ꝓnomina debent iudicari ꝙtum
ad personam ratione prime partis componentis
¶ Arguitur ꝑsona non est accidens ꝓnominis patet quia·
Nulla substantia est accidens sed ꝑsona est substātia quia est
res per se vna vt patet ex boecio Dicendum ꝙ persona hic
non accipitur pro re per se vna sed ꝓ quadam ꝓprietate at-
tributa ꝓnomini hoc est pro ꝑsonali proprietate

De declinatione ꝓnominis

Conclusio quatuor sunt declinationes in ꝓnomine scilicet·
Prima Scd̄a Tertia et quarta vnde alexander Est declinā
di ꝓnomina norma quaterna Et eodem modo hic diffinitur
declinatio sicut diffinita est in nomine

C8

	tria		prime		Estꝫ mei vel mis &c
Nota	quicꝫ	sũt ꝑ	scd̃e	declinatio	Debes formare
	quicꝫ	noi̇a	tercie	nis vnde	Tercia per primam
	duo		quarte		Quarta quidẽ terne

Nota Ego et tu duplicem habent genitiuum propter duplicem possessionem scilicet puram ⁊ impuram propter possessionem purã habent i in genitio vt mei tui sed propter possessionem impuram habent is in genitiuo vt mis tis sed pristian⁹ dicit ꝙ habẽt duplicem genitiuum quo ad imitationem grecorum qui illis pronominibus attribuerunt duplices gtõs et quia latini imitãtur grecos ideo apud latinos duplices retinuerunt genitiuos casus Sed ego tu sui declinantur irregulariter quia apta sunt poni loco cuiuscꝫ nomis indifferent vel ideo quia ab illis tribus omnia pronomina deriuatiue speciei debent deriuari vt ergo cõueniencius et apcius ab eis deriuãtur habent in consequentem declinationem Et donatus in declinatione pronominum non attendit ordinem secundum genus sed secundum personas ideo incipit ab ego

prima			i vel in is		i
secũda	declinatio	mittit	ius		i vel in e
tercia	gtm̃ singularẽ in		i vel in e	datiuum in	o vl' in e
quarta			atis		ati

Nota sui caret nominatiuo Quia est reciꝓcum Sed omis reciprocacio significat̃ sub ratione pacientis Modus autem pacientis significatur per obliquos ⁊ non per nominatiuum ergo &c Et licet suus etiam est reciprocuꝫ habet tamẽ nominatiuum nõ ratione reciprocationis sed ratione rei possesse quã significat Et nota ꝙ pronomina ꝑmitiua significãt possessorem tantuꝫ sed deriuatiua significãt possessorẽ cuꝫ re possessa ideo pronomina primitiua possunt esse supposita vt Ego curro congrue dicimus et faciunt singulares propositiones in loyca Et hoc est ꝙ dicit alexander hec et quasi fixa manebunt Sꝫ ꝓnoĩa deriuatiua ꝓprie nõ sunt supposita qꝛ nõ dicim⁹ me⁹ currit sed me⁹ asin⁹ currit ⁊ faciũt ꝓposiciões indif

finitas in logica ideo magis habent rationem nois adiectiui q̄ nominis substantiui.

Da horum composita

Nota Quatuor sunt sillabice adiectiões huius nominis qui vnde versus Dam vis cūque libet q̄ sine quis retinebit Sed quinq̧ sunt sillabice adiectiones cum quibus componitur hoc nomē quis vnde versus Cūquis namq̧ piam sine qui tu iū ge putas quam De alijs satis patet de figura pronomis

Verbum quid est

Exposicio textus Quid est verbum id est que ē diffinitio vbi Est parsoratiois significās cū tempe id est cum certis differen cijs tempoꝝ ⁊ psona id ē sub proprietate psonali sine casu id est casuali ꝓprietate Agere aliquid id est actionē Aut pati id est passionē aut neutruz scz indifferenti actiōez aut passionem

¶ Nota quid est quesitiuum essencie sed quod est quesitiuum nominis vnde cum queritur quid est hoc statim respondere debemus essentiam rei sed cum queritur quod hoc est responde amus nomen rei Sed verbum est equiuocum Nam primo verbū dicit̄ filius dei vt verbum caro factuz est. Secundo ē deceptio vnde psius sathira quarta · Protegit vt mauis da uerba et decipe neruos Tertio idez est q̄ verbū vocis siue lo quela et sic verum est q̄ omne qd̄ procedit ab ore est verbum Quatto sumitur pro parteorationis et sic diffinit̄ hic ꝑ p̄ma intentione subnomine secūde intentionis Et verbum dicitur a verberando quia in prolatione vbi aer verberat̄ Est enim frequentius in vsu nostro quam alie ptesoratiois ideo p āthonomasiam dicitur presens parsorationis verbum.

Conclusio

Diffinitio verbi a donato ē bene posita Quia illa diffinitio est bona que conuenit omni cōtento sub diffinito et facit ipm diffinitum differre a quolibet alio sed presens est huiusmodi quia omnia verba significant cum tempore agere aut pati ꝛc Et per hoc quod dicitur cum tempore verbuz distinguit̄ a no

mine pronomine et a partibus indeclinabilibus· Et per hoc
quod dicitur ⁊/ꝑsona distinguitur a participio quod licet eti
am cum tēpore significat nō tamen cum ꝑsona quia non at
tribuitur participio secundum omnes ꝓprietates personales
Nam nullum est participium prime persone ergo ⁊c.
¶ Nota verbum tribus modis diffinitur Primo enim diffi-
nitur a donato vt patuit Secundo diffinitur a remigio siue
pristiano taliter verbum est pars orationis que cum modis et
formis ⁊ temporibus sine casu agendi vel paciendi significa-
tiuum est Que diffinicio conuenit omnibus verbis quo ad
omnes ꝑticulas et concordat in significato cuȝ diffinitione do
nati Tertio sic diffinitur a modistis Verbum est pars oratio
nis significans ꝑ modnm fluxus et fieri ⁊ per modū distan-
tis a substantia ⁊ illa diffinicio cōcordat cū diffiniciōe remigij
et donati implicite et quo ad intellectum sed cum diffinitione
aristotelis. in ṗmo ꝑiarmenias ꝯcordat explicite Quia aristo
teles sic diffinit verbum Est qđ consignificat tempus ⁊ sem-
per est nota eorꝫ que de altero dicuntur/ per hoc quod dicit cō
significat tempꝰ dat intelligere quod ỽbuȝ significat ꝑ modū
fluxus et fieri sed per aliam particulam dat intelligere ꝙ ver-
bum significat per modum distantis a substantia·
¶ Nota secundo ꝙ duplex est actus Primus ⁊ secundꝰ Ac
tus primus est esse ⁊ ille implicite significatur per omnia ỽba
ideo omnia verba resoluuntur in verbum substantiuū sū qđ
significat istum actum primum et dicitur fundamentum om
nium aliorū verborꝫ Sed actus secundus est qui significatur
per alia verba vt amo significat esse amationem hic esse est ꝑ
mus actus ⁊ amatio est actus secundus Et talis actus non
significatur sub ratione rei sed sub ratione fluxus et fieri et ra
cione illius verbum significat cum tempore et persona Nam
ex eo ꝙ talem actum significat per modum fluxus ideo signi
ficat cum tempore/ fluxus enim non potest esse sine tempore·
Et talis fluxus sꝑ depēdet ab aliquo a q̄ fluit ideo verbū sig
nificat cum persona hoc est cum inclinatione ad suppositum

Talis autem inclinatio solet dici compositio essencialis verbi qꝛ verbū mediāte illa iclinatiōe supposito extrinseco cōbinat᷑.

Nomen	rei	amatio
Verbum significat actū sub rōe	flux⁹ vt	amo
Participium	vniti sbstācie	amans

Unde sequitur ꝙ eadē res potest a diuersis partibus orationis significari nō tamē eodēmodo sed per diuersos modos significandi vnde modos significādi ē ꝓprietas qua mediante res significat᷑ ⁊ per talē modū significādi distinguūt ptes orationis

	Nomen		Essenciam temporis
Nota	verbum	Significat	Id qđ tempore mensurat᷑
	Aduerbium tpis		habitudinem tpis memsurantis ad rem temporalem

Unde solet dici ꝙ nomen bñ significat tpus sꝫ nō cū tpe v̄bū aūt sfcat cū tpe sed nō tpus cū nulla ꝑs orationis sfcat sua accidentia sꝫ bñ consignificat ideo dicit aris· v̄bū ē qđ cōsignificat tpus ꝛc· Et significare cū tpe ē significare cū certis differencijs tpm Sūt aūt tres differēcie tpm·s·pñs p̄teritū et futurū que etiā dicunt᷑ ptes tpis Et accipit᷑ hic tpus cōmunit᷑ vt non distinguit᷑ cōtra eternū et euū Unde est in illa ꝓpositione deꝰ ē significat cuꝫ tpe eterno Et cū dicit᷑ mihael intelligit hoc v̄bū intelligit significat cū tpe euit̄no Ex quo sequit᷑ ꝙ verbū bene pōt absolui a tpe nr̄o sed nō a tpe cōmuniter sumpto·

¶ Nō ꝑsona in textu sumit᷑ p̄ ꝑsonali ꝓpriet ate siue p̄ inclinaciōe ad suppositū q̄ i v̄bis i ꝑsonalibus nō reperit᷑·qꝛ dr̄ ab in quod ē nō et ꝑsonale quasi sine ꝑsonali ꝓprietate Et sic patet ꝙ diffinitio v̄bi quo ad istam particulam nō ꝯuenit v̄bis impersonalibꝰ Nō tñ sequit᷑ ꝙ diffinicio sit mala qꝛ ē vna regula Q̄ñcūqꝫ diffinitū hꝫ sub se mēbra analogata tūc nō oportet diffinitionē illius diffiniti cōuenire membro minus tali q̄tum ad omnes pticulas sed sufficit ꝙ q̄tum ad aliquas principales Modo v̄bum est analogum ad verbū ꝑsonale ⁊ ad v̄bū impersonale ergo diffinitio debet cōuenire verbo ꝑsonali

quo ad omnes pticulas sed v̄bo impsonali quo ad pticulas principales quia etiam significat cum tempe sine casu agere ꝛc̄

¶ Arguitur verbū significat cū casu ptꝫ qꝛ v̄bū significat ꝛcte aut oblique vt ptꝫ p̄mo piarmenias sed significare recte aut oblique est significare cū casu ergo ꝛc̄. Dicenduꝫ ꝙ significare recte aut oblique in p̄mo piarmenias nō accipit ꝓprie vt sit ꝓprietas casꝰ sed sumit cōmunit̄ p variatione tp̄is et modi Nā sic declinatio ē variatio casus ita ꝯiugacō in v̄bo ē variatio tēporis ꝛ modi Et qꝛ v̄bum nō sp manet ideꝫ in voce ꝛ significatione in illa variatione sed vnū ab alio cadit p variationem tempis et modi ideo talis variatio dicitur casus.

¶ Nota sine casu in diffinitione non debet accipi pure negatiue quia nulla diffinitio debet dari p negationem sed accipitur vt sub illa negatione clauditur affirmatio per hoc enim qd̄ dicitur sine casu dat intelligere ꝙ verbum significat p modum fluxus et fieri Verbum enim nō vult variari per casuales proprietates sꝫ per proprietates tpales ideo Aristoteles accipit casum communiter vt patuit quēadmodū etiam declinatio communiter accipitur pro coniugatione.

¶ Nota in diffinitione donati tangunt quīqꝫ genera verboꝝ Nam cum dicit agere aliquid tangit actiuum genus ꝛ vnam partem communis Sed cum dicit pati tangit passiuum et aliam partem communis Sed cum dicitur neutrum tangit deponēs et ipsum genus neutrum Et non dicitur neutrum p abnegationem vtriusqꝫ Non enim dicitur neutruꝫ vt non significet agere aut pati sed quia vtrumqꝫ non significat sed habet se in differenter ad vtrūqꝫ Cum enim habet significationē actiuaꝫ relinquit passiuam vt Ambulo et cum habet passiuā relinquit actiuam vt fio Et quia diffinitio verbi datur per accidentia ideo dicit communis schola quod sit accidentalis Sꝫ d. S. intentio est ꝙ illa diffinitio que datur p multa accidencia p que circūloquitur differētia essēcial' sit essentialis circumloquutiua et sic secundum eum p̄sens diffinitio est essentialis

Arguitur diffinicio verbi non est bona ergo 2c. Antecedens patet quia nulla bona diffinicio debz in se habere copulam vt pbat' d. S' in lectura secundi posteriorum sed in p̄senti diffinitione ponit copulatiua coniunctio scilicet ⁊ ergo non est bona Dicendum q nulla diffinicio essencialis quiditatiua debet habere copulam potest tamen indiffinicione accidentali ⁊ diffinicione circumloquutiua poni copula qualis est diffinicio p̄sens ergo 2c. ¶ Arguit' verba sunt nomina sed nomina significant cum casu ergo 2c' maior est aristotiles p̄mo periermenias vbi dicit q ipsa quidem verba secundum se dicta nomina sūt Dicendum q verba sunt nomina vt nomen accipit' communiter p notamentis non autem sunt nomina vt nomē est specialis ꝑsorationis. ¶ Arguit' Contra verba etiam sūt nomina vt nomen est specialis ꝑsorationis vt patz dicendo legere est agere hic hoc verbum legere est nomen q2 reddit suppositū Dicendū q verbū materialit' acceptū potest esse nomē nō autem sūptum formaliter modo hoc verbum legere hic accipitur materialit' p actu legēdi sb ratiōe rei ⁊ nō formalit' sb ratiōe

De diuisione verborū ¶ fluxus

¶ Nota verbū ē duplex scz ꝑsonale ⁊ impsonale Verbū ꝑsonale est cui inest ꝑsonalis ꝓprietas cuz ꝯpatione act⁹ verbalis ad substātiā extra aparteante Et ē triplex scz substātiuū vtm̄ et adiectiuū Verbū substātiuuz est qd significat actū p̄muz in substancijs reptum Et q2 triplex est substancia vt patz scdo de anima scz materia forma ⁊ totum compositum Ideo triplex est actus substancie Et tria verba substantiua que sicant illuz triplicē actū sbstācie scz sū fio ⁊ existo Vn̄ Ars sbstātiua tria fert tm̄modo verba Sū sil' existo fio nil amplius addo.

Sum		materie	materia ē ingenerabilis ⁊ incorruptibilis
	dicit		
Fio	actum	Formare quia	forma fit p gn̄acionem in
Existo		Tocius cōpositi	materia totuz ꝯpositū existit ex mā ⁊ forma.

Verbum vocatiuum Est quod significat vocationem p modum determinationis Et sunt quinq verba vocatiua vt Nuncupor appellor nominor dicor et vocor vnde versus Quinq vocatiua dicas tm̄modo vba Nūcupor appellor nominor vocorq dicorq Et ꝓprie apartepost regunt ntm̄ nois ꝓprij vt dicit pristianus primo minoris Nō enim dicim⁹ Vocor homo sed vocor iohānes ꝛc Sz verbum adiectiuū est quod significat actū scd̄m adiunctū actui primo vt amo lego vnde sequitur ꝙ omnia verba adiectiua habent vim verbi substantiui qꝛ actus secundus semper presupponit actū primū Et ideo omnia verba adiectiua resoluunt in verbum substantiuū qd significat actum primum et in ꝓprium pticipiū per quod designatur actus secūdus significat⁹ p verbū vt amo sū amans lego sum legens Et est duplex scz transitiuū et absolutū Verbū absolutū est qd non eget obliqui casus determinatione ad hoc ꝙ cū supposito sit generatiuū perfecte sentēcie vt sto viuo Sz transitiuū est quod eget obliqui casus determiatiōe et est triplex scz debilis transicionis Vehementis transicionis et vehementissime transicionis

	debilis	actū cuz ꝑpositione
Verbum	vehemētis transicionis est	vnum accusatiuum
	vehemētissime quod regit	duos accusatiuos

Verbum impsonale Est cui non inest personalis ꝓprietas Ex comparatiōe actus verbalis ad substantiam extra aparteante Aut quod significat actū sine psona Et est duplex scz Actiue vocis et passiue vocis Verbum impersonale actiue vocis est qd significat esse actionis et terminatur in t vt contigit significat esse contigenciam Placet significat esse placenciā Et congnoscitur aposteriori quando in vulgari preponitur esz vt placet eszbehaget Et sunt vigintitria vnde vers⁹ Si numerare velis impersonalia verba Actiue vocis tria sistunt atz viginti Sed verbum impersonale passiue vocis est qd significat fieri accionis et terminatur in tur vt legitur significat fieri lectionem Pulsatur significat fieri pulsum Et congnos-

ctur a posterior qn̄ invulgari ꝑonit̄ Men vt legitur Men lyst Et sūt innumerabilia vn̄ v̾sus · Si numerare velis imp sonalia verba Passiue vocis numerū tu non recitabis

	tria		genitiuum	Inter et est iunge
	vndecim		datiuum	Contigit
		verba impso		vnde accidit·
Nota quatuor		nalia actiue	accusatm̄	allex. Hys iun-
		vocis regunt		gas iuuat
	quinqȝ		gtm̄ et actm̄	Penitet te
				det miseret
	tria		ablatiuū	Inter et ē

Et non regunt quēlibet ablatiuum ¶ iuncta· sed tantū ablatiuū quinqȝ pronominum possessiuorum·

¶ Nota verba impersonalia nullū regūt casum appn Quia omnis casus aparte ante rectus habet racionem suppositi sed verba impersonalia carent suppositis quia carēt persona vt dicit alexander Que sine personis sunt ꝛc· Sed persona ⁊ suppositū idē sunt vt dicit· B· tho· ergo ꝛc· Verba enim impsonalia adinuenta sunt propter exprimere actum ab intellectu conceptum sine supposito Et quia intellectus potest concipere actū aliquē sine supposito a quo talis actus procedit vt actum pulsandi sine illo qui pulsat et actuȝ legendi sine lectore ad exprimendū aūt istū actum adinuenta sunt verba impersonalia Modo res ita significatur quomodo per intellectum ꝯcipitur sed actus significatus per verba impersonalia intelligitur sine supposito ergo etiam significatur sine ipso Sequitur igit̄ ꝙ nullum habent suppositū neqȝ aliquē casū regūt aparteañ ¶ Arguitur impossibile est actum esse sine supposito vt dicit aristoteles primo phisicoꝝ ⁊ in predicamentis Sil'r impossibile est fluxū esse sine termino a quo sed verbū impersōale ſcat ꝑ modū fluxus ergo v̾ba impsonalia nō carēt supposito Dicēduȝ ꝙ licet sit impossibile ī re et natura actū esse sñ supposito

Non tamen est impossibile in intellectu Quia suppositum nō est de essentia actus ideo potest intellectus intelligere actū sine ipso Quia est vna regula Que sunt coniuncta secundū rez quorum vnum est de essentia alterius intellectus potest sepa ratim intelligere vt nos intelligimus hominem sine iohāne pe tro ⁊ alijs hominibus particularibus et tamē homo in re nō potest esse sine illis Sic etiam intelligim⁹ actum in fluxu sine supposito Qui tamen non est sine ipso Similiter dicenduz est ad cōfirmationem ꝙ fluxus potest intelligi sine termino a quo licet non sine ipso.

¶ Nota verbum impersonale habet se sicut nomen abstractū sed verbum personale vt nomen concretum quia sicut nomē abstractuz significat naturaz absolute sine supposito et nomen concretum significat naturam cū suppositis ita verbuz imper sonale significat actū sine personali proprietate ⁊ verbuz per sonale actum cum persona.

homo	significat natu ram humanaz	lego	significat ac tum legendi	cum	suppo sito
humanitas		legit		sine	

Verbo quot accidunt

Textus facilis est ideo expositio non ponitur ⁊ eodem modo Dicenduz est sicut i noīe dictū ē q̄ ad declaraciōz vocabuloꝝ

Conclusio

Tantum septem sunt accidentia verbi specifice distincta prin cipalia ad se inuicem irreducibilia Dicit specifice distincta q꞉ in numero distincta sunt infinita Nam dicit secūdo phisicorū Infinita vni accidunt Dicitur ad alia irreducibilia propter modum ⁊ formam que reducuntur ad qualitatem sicut speci es ad suū genus Et ad formam reducitur species quia omia verba imperfecte forme sunt deriuatiue speciei.

Accidencia verbi	genere	sunt	duo scz proprium ⁊ commune
	specie		septem vt patet in textu
	numero		infinita q꞉ īfinita vni accidūt

Nota accidens verbi est duplex scz proprium ꝛ cōmune Accidens propriū est quod tantūmodo verbo est appropriatum et tale est tempus licet eni participiuz etiam habeat temp⁹ ꝑ accidente hoc tamen non est ꝓprie et per se sed per verbum qꝛ significat cū tpe limitabiliter vt patebit Sed accidens cōmune est quod non solum accidit verbo sed etiam aliis partibus orationis Et est duplex scz respectiuū et absolutum Accidēs respectiuū est quod accidit verbo in ordine ad ꝯgruitatem vt numerus ꝛ ꝑsona Sed accidens absolutum est quod absolute conuenit verbo vt qualitas coniugacio genus et figura.

Qualitas verborum in quo est

Nota ꝙ qualitas in verbo nihil aliud est nisi mod⁹ ꝛ forma eo ꝙ genus nihil est nisi sue species vt patet ex p̄mo de anima Unde sequit̄ ꝙ cum dicitur de modo ꝛ forma etiam determinatur de qualitate ideo dicit remigius Qualitas que req̄ritur in verbo illa diuiditur in modū ꝛ formaz Et sic patz ꝙ qualitas non debet queri in verbo sed loco illius debet queri cuius modi et cuius forme Et qualitas ē in modis ꝛ formis sicut species est in genere Sunt enim modus et forma vnuz accidens in genere et duo in specie sed infinita in numero ꝛc.

Modi qui sunt

Expositio textus Qui sunt modi scz in verbo indicatiuus qui est p̄mus vt lego Impatiuus vt lege Optatiu⁹ vt vtinā legerem Coniūctiuus vt cū legam Infinitiu⁹ vt legere Impsonalis id est verbum impersonale etiam habet quinqꝫ modos predictos vt legitur.

Conclusio

Tantuz quinqꝫ sūt modi in verbo specifice distincti ad se inuicem irreducibiles cuius ratio est Quia omnis mod⁹ aut significat determinate aut indeterminate. Si indeterminate et sic est infinitiuus aut determinate et hoc dupliciť Aut sub racīōe cōceptus absolute ꝛ sic est indicatiu⁹ Aut sub ratiōe conceptus dubitatiue et sic est cōiūctiu⁹ Aut sub ratiōe affect⁹ et hoc dupliciter Aut in ordine ad superiores et sic est optatiu⁹.

aut ad inferiores sic est imperatiuus Optamus enim maioribus salutem sed precipimus minoribus mandatum

	genere	duo scz determinatus et indeterminatus
Modi in verbo in	specie sunt	quinque vt patet in textu
	numero	infiniti

Nota modus sic diffinitur est proprietas verbi qua mediante verbum significat suum significatum per modum indicij imperij optantis dubitantis vel infinitantis in qua diffinitione tanguntur omnes modi speciales eo quod genus sine speciebus non potest habere absolutam diffinitionem vt dicitur primo de anima.

	rebus	dispositione rei		secundo meta
Modus in	loyca	sumi adiectiuali de	vt pa-	primo petri
		tur pro terminatione	tet in	hispani
	gramatica	proprietate verbi		donato

Notandum secundo quod impersonalis non est specialis modus sic quod sit sextus modus Sed vult donatus quod impersonalis modus verbi potest etiam diuidi in quinque modos sicut iam personalis diuisus est Et sic verbum impersonale habet hos quinque modos quos habet verbum personale Sed non sub tribus personis

	Indicatiui		Indicij
	Imperatiui		Imperij
Verbum	Optatiui modi est quod signi		Optantis
	Coniunctiui	ficat per modum	Dubitantis
	Infinitiui		Indeterminantis.

Nota indicatiuus dicitur a verbo indico·as·are·quia per ipsum indicamus nos aliquam rem agere vel quia per ipsum fit impositio verbi ita quod actus per intellectum conceptus per indicatiuum manifestatur primo et per se vnde verba indicatiua significant conceptum ideo sola verba indicatiua secundum loycum dicuntur verba quia loyca considerat conceptus rerum vt dicit Egidius Et habet quinque tempora diuisim vt patet in coniugacione verborum Sed imperatiuus dicitur ab impero·as·are· quia per ipsum imperamus siue exprimimus imperium et mandatum Et habet solum duo tempora scz presens et futu

rum quia omne imperiũ aut fit de re presenti aut de re futura Caret p̃ma p̄sona in singulari qz nemo sibiipsi imperare potest Sed habet ipsam in plurali quia nos connumerando alijs nobismetipsis imperare possumꝰ Sz optatiuus dicit̃ a v̄bo opto·as·are· Quia per ipsum optamus accidentaliter et cõnotatiue nõ principaliter et hoc ꝓpter illa v̄ba opto desidero glisco p̄ que optamus principaliter Et hz quinqꝫ tp̄a vnũ p̄ se scz futuꝝ ⁊ quatuor cõiunctim scz p̄sens et preteritũ imp̄fectum Et preteritũ p̄fectũ et plusq̄perfectũ· Et cognoscitur a posteriori p̄ illa signa vt quatenus ⁊c̄·vnde versus Optatiuꝰ hz vt vtinam quatenus·q̄·ne Cõiunctiuus aũt qui et dubitatiuꝰ appellatur a cõiungẽdo dictꝰ est qz requirit sibi alia verba iungi vt Si veneris ad me dabo tibi equum Et hz quinqꝫ tp̄a diuisim sicut indicatiuus Et cognoscit̃ a posteriori p̄ illa signa Cum dum quin ⁊c̄·vnde versus Cũ dum quin nisi sũt coniugentia signa Sed infinitiuꝰ dicit̃ ab infinitando quia ẽ infiniti numeri et infinite persone Et hz quinqꝫ tempora vnũ per se et quatuor coniunctim sicut optatiuus·

	Indicatiuꝰ	tribus	Indicat ⁊ dubitat querit modꝰ inicial̃
Nota	accipitur	modis	Imp̄at hortat̃ per
		Unde	mittit consulit orat
	Imp̄atiuus	octo	Tẽptat ⁊ applaudit indignat̃ q̄ secundꝰ

Nota infinitiuꝰ caret numeris ⁊ p̄sõis determiat̃ qz nõ hz certũ nũerũ ⁊ determiatã p̄sonaꝫ sz determiat̃ a v̄bo finito circa qd̄ ponit̃ aut ab actio qui app̄n ab ip̄o regit̃ Et nõ dicit̃ carere nũeris ⁊ p̄sonis sic q̄ simpliciter non haberet numerũ et p̄sonã Et ideo distiguit̃ a v̄bo imp̄sonali qd̄ simplicit̃ caret p̄sõa

	personale	certas personas et certũ nũeꝝ
Nota v̄bũ	infinitiui mõi hz	incertas personas
	impersonale	nullas personas

Arguitur modus ẽ accidens silogismi vt dicitur p̄rimo p̄oꝝ sed verbũ nõ ẽ silogismꝰ ergo ⁊c̄· Dicendũ q̄ alio mõ sumit̃

in primo priorū ⁊ alio modo hic quia in ꝑmo priorum sumi
tur ꝓ dispositione propositionum in sillogismo· Sed hic in
donato accipitur ꝓ quadam proprietate qua mediante ver-
bum significat actionem aut passionem·

Forme verborum quot sunt

Expositio textus quot sunt forme verborum quatuor que ꝑ-
fecta vt lego Meditatiua vt lecturio Frequentatiua vt lectito
Inchoatiua vt feruesco calesco·

¶ Nota illi nominatiui perfecta meditatiua reguntur a ver-
bo est subintellecto vt perfecta scz est ⁊c.

Conclusio

Tantum quatuor sunt forme verboruz principales ad alias
irreducibiles vnde alexāder· Quatuor in verbis ⁊c· In qua
conclusione dicitur principales ad alias irreducibiles·

Imitatiuam perfectam
Propter diminutiuam que reducit ad inchoatiuam
Desideratiuam frequētatiuā vl' medi-

Verba enim Imitatiua licet ab alio deriuantur non tamen
a v̄bo ideo sūt ꝑfecte forme vt patriso a pater fatuiso a fatu⁹
Et verba desideratiua significāt cū quadā meditatiōe iō redu
cunt ad meditatiuā formā Similiter diminutio fit cū quadā
inchoacione ideo verba diminutiua sūt inchoatiue forme

genere due scz ꝑfecta ⁊ imperfecta
Forme verboruz in specie sunt quatuor vt patet in donato
numero infinite

¶ Nota forma sic diffinit Est ꝓprietas verbi qua ipsuz est ori
genatum ab alio verbo vel non origenatum In qua diffini-
cione tangit duplex forma scz perfecta ⁊ imꝑfecta Perfecta
enim forma tangitur per hoc quod dicitur non est origenatū
Verba enim perfecte forme licet ab alia ꝑteorationis deriuā
tur non tamen ab aliquo verbo ducunt suam originem ꝑ hoc
autem qđ dicitur origenatum ab alio verbo tangit imꝑfecta
ꝗ̄ ſbdiuidit in tres spēs scz inchoatiuā meditatiuā ⁊ frequēta
tiuā· v̄ba eni illaꝝ formaꝝ ab aliis v̄bis ducūt suam originē

Ex quo sequitur q forma in verbo nō attenditur penes cō iugationē sicut quidam volunt sed penes deriuationem vni⁹ verbi ab alio ideo sum est pfecte forme quia a nullo alio vbo deriuatur et nō impfecte forme eo q irregulariter coniugant

	phisica	principio rei naturalis	primo phisi-
Forma in loyca	sumit p ex trinseca dispōe vt ptz in pdica	rei artificialis	mentis
	grāmatica	pprietate vbi	donato

Nota verbū perfecte forme a nullo alio vbo deriuat licet ab alia parte orationis vt patuit ideo verbum pfecte forme pōt esse deriuatiue speciei Sed verbū frequētatiue forme format ab vltimo supino mutando v in o vt lectum lectu inde lecto Cum autem habet a productam in penultima sillaba tunc a debet mutari in i vt lectatum lectatu mutando a in i ⁊ v in o fit lectito Etiam formatur a secunda psona presentis indicatiui deponendo s ⁊ addendo to et hoc verum ē si tale verbum perfectuz habuerit gi in preterito vt a lego legis deponendo s et addendo to fit legito Et vba sepius possūt habere tria frequentatiua vt a lego deriuat lecto lectito ⁊ lectitito. Et illa ornate ponunt p primitiuis Sed verba meditatiua deriuantur ab vltimo supio Corripiēdo v et addendo rio vt a letu fit lecturio vnde alexāder In meditatiuis fiet formatio talis ⁊c Sed verba incohoatiua deriuant a secunda psona presentis temporis indicatiui addendo co vt a doceo doces addē do co fit docesco vnde alexander. Hanc inceptie formam.

Verba	Inchoatiue	forme termi nantur In	Sco	Amasco
	Meditatiue		Rio	Parturio
	Frequentatiue		To	Lecto
			vt	
	Imitatiue		So	Patriso
	Diminutue		Illo	Sorbillo
	Desideratiue		So	Lacesso

Sed v̄ba perfecte forme non habent specialem terminatioꝫ
Et reperiuntur in omni genere ⁊ omni coniugatione.

	frequētatiue		neutri. acti depo.	prime	
	meditatiue		neutri	quarte	
	inchoatiue		neutri	tertie	coniu
Sed v̄ba		forme sūt. ge.		Et	gaci
	desideratiue		actiui	tertie	onis
	diminutiue		eiusdē cū primitis	prime	
	Imitatiue		neutri	prime	

Unde v̄sus est frequens prime perfecta vagatur vbiqꝫ Jnchoat sit terne sꝫ meditat sit tibi quarte Terne desiderat p̄me minuit ymitatur.

¶ Nota differunt verbum imperfecte forme et verbum deriuatiue speciei quia illud verbum dicit̄ imperfecte forme quod deriuatur ab alio verbo. Sed illud dicit̄ deriuatiue speciei qđ ab alia dictione deriuatur siue a verbo siue a nomine.

¶ Nota laurentius vallen̄ libro primo reprehendit pristianū ⁊ alios grāmaticos dicentes verba in sto terminata esse inchoatiua et verba in rio meditatiua et verba in so terminata desideratiua Quia dicit ꝙ v̄ba in sto terminata sūt meditatiua et exercitatiua Qui enim calescit siue cale fit quasi meditatur atꝫ vt crescat exercetur Sed verba in so sunt inchoatiua. Et verba in rio desideratiua et hāc opinatur veram ⁊ germanaꝫ v̄borū significatiōem quam antiquitus impositā posteritas deprauauit Nos tamen cū pristiano et donato ceterisqꝫ grāmaticis tenebimus Quia qui cū multis errat non videt̄ errare ¶ Arguitur tantum due sunt forme verboꝝ ergo nō q̄tuor Antecedēs patet quia omnis forma aut est perfecta aut imperfecta Dicendum ꝙ due sunt forme verborū in genere sunt tamen quatuor in specie et tales ponit donatus ergo ⁊c

¶ Arguitur forma perfecta nō dat esse v̄bo sed forma est que dat esse rei vt dicit̄ septio metaphi: ergo forma p̄fecta nonest forma maior patꝫ qꝛ est accidens verbi. Dicendum ꝙ forma non accipitur hic realiter pro forma essentiali sed accipitur si-

militudinarie et intentionaliter ergo ⁊ cetera.

Coniugationes verboꝝ quot sunt

Expositio textus Quot sūt cōiugationes verborum tres que prima in a secunda in e tertia in i Que est prima scʒ coniugacio que in indicatiuo modo tempore pn̄ti numero singulari secunda persona v̄boꝫ actiuo et neutrali habet a ꝓductā an̄ nouissimaʒ litteram scʒ s vt amo amas Sed in passiuo cōmuni et deponēti scʒ verbo ante nouissimā sillabā id est ante vltimam sillabam ris hʒ ꝓductā a vt amor amaris Et futuruʒ tempus eiusdem modi scʒ indicatiui mittit sillabā id est terminat̃ in bo scʒ in actiua voce et in bor scʒ passiua voce vt amabo amabor Eodē modo debet exponi ille textus secunda que est Sed tertia que est habet difficultatē ⁊ sic exponit̃ Que ē tertia scʒ cōiugatio que in indicatiuo modo tempore p̄senti ⁊c̄ verbo actiuo ⁊ neutrali habʒ i correptaʒ scʒ quo ad tertiaʒ cōiugationem vel i productam scʒ quo ad quartam cōiugaciōʒ ante nouissimā litterā s Sed in passiuo communi et deponēti ꝓ i littera habet e correptaʒ scʒ in tertia cōiugatione vel i ꝓductam scʒ in quarta cōiugacione vt lego legis legor legeris Audio audis audior audiris Et futurū tp̄us eiusdem modi scilicet indicatiui in am et in ar sillabam mittit vt lego legam legor legar audio audiam audior audiar.

Conclusio

Tantum tres sunt coniugationes in verbo scilicet prima secūda et tertia Vn̄ donatus numerando cōiugationes v̄boruʒ quartam cōprehendit sub tertia qꝛ ambe in voce actiua habēt i ante s in secūda p̄sona pn̄tis indicatiui vt patʒ in textu Et donat⁹ solum̄ ponit ꝯiugationes ꝯsequentes ⁊ regulares vbi p̄sona ꝯsequit̃ p̄sonā et mod⁹ moduʒ scd̄m eandem vocē nō aūt in ꝯsequētes ⁊ irregulares q̄ adhuc multe sūt scd̄m diuersa v̄ba anormala q̄ tn̄ ꝯphendunt̃ vno noie cōmuni qd̄ ē ꝯiugacō icōsequēs eo ꝙ scd̄ʒ qd̄libʒ v̄bū i spēali nō hʒ nomē ipositū. ¶ Notanduʒ est ꝙ coniugatio vt hic sumitur sic diffinitur Est ꝓprietas verbi qua ipsum verbuʒ variatur in modis

temporibus et ꝑsonis Et dicitur a con quod est simul et iu-
gum quasi simul sub vno iugo quia ponūt persone modi et
tempora sub vno iugo Et est duplex scꝫ Cōsequens ⁊ incon-
sequens Cōiugacio consequēs que etiā dicitur regularis quā
do ꝑsona consequit̄ ꝑsonam ⁊ modus modum secundum eā
dem vocem ⁊ talem hic diuidit donatus vt patuit Sed con
iugacio inconsequens que alio nomine dicitur irregularis est
quando ꝑsona non consequitur ꝑsonaꝫ neq̄ modus modum
et secundum illam coniugacionem declinant̄ verba defectiua
et anormala vt salue Uale de qua hic non dicit donatus.
¶ Nota secundo ꝙ donatus remigius ⁊ alexander diuersi-
mode distinguunt coniugacionem · Naꝫ donatus distinguit
coniugacionem penes secundam ꝑsonaꝫ p̄sentis indicatiui vt
patet in textu Et talis assignacio non fallit in actiua voce sed
in passiua in illo verbo dor quod cum suis compositis habet
curtam a ante ris in secunda persona presentis indicatiui vt
dor daris Uenundor venundaris · Sed remigius assignat
siue distinguit coniugaciones penes infinitiuum Si enim ha
buerint ꝓductum a ante re sunt prime coniugacionis Si ve
ro productum e sunt secunde coniugacionis ꝛc̄ · Que assig-
nacio iterum fallit in illo verbo do in actiua voce quia habet
curtam a ante re vt dare Alexander autem assignat siue disti
guit coniugaciones penes secundam ꝑsonaꝫ imparatiui Un
de p̄sentis nota sic fit ꝑsona secunda A prior E q̄ seq̄ns dat
e tertia sed i dabo quarte Et talis assignatio fallit in quatuor
impatiuis apocopatis scilicet dic duc fac ⁊ fer qui non habēt
e correptam in impatiuo ꝓpter habere differentiam int̄ ver-
ba ⁊ nomina Nam si dicemus duce in impatiuo a duco non
esset differencia inter imparatiuū ⁊ ablatiuum a dux ducis ꝛc̄
¶ Arguitur donatus est diminutus ꝓbatur quia non ponit
cōiugationes incōseq̄ntes Dicendum ꝙ donat⁹ in nullo ē
diminutus neque est supfluus Quia est regula ꝙ autores
Am minicularius ⁊ min⁹ principales non debent iudicari su-
pflui neq̄ diminuti si quid pl⁹ vel minus posuerūt sicut sunt

alexander donatus in minori Edicio petri helie ꝛ huiusmodi
q̄ꝛ loquūt̄ ꝑ introductione tantuꝫ· Sed principales autores
debēt iudicari diminuti et supflui sicut aris· in phisica Tullius
in rethorica p̄stianus in grāmatica ꝛ euclides in geometria

Ubi possunt hec discerni

Expositio text⁹ Ubi possunt hec discerni id est quomodo de
bemus cognoscere quādo habent i productam vel i correptaꝫ
Hec possūt statim discerni id est cognosci in imperatiuo ꝛ in
infinitiuo Utrum; scꝫ predicta verba habeant i correptam an
scꝫ habeant productam Naꝫ scꝫ ratio est si fuerit i littera cor-
repta scꝫ tūc conuertitur in e si fuerit producta i non mutatur
et hoc in formacione secūde persone impatiui ꝛ infinitiui Est
id est cōtingit qn̄do tercia cōiugacio mittit id ē termīat futurꝫ
temp⁹ nō in am tantū in illā terminacióeꝫ sed in bo ꝛ in bor
in illas sillabas Interdū tamē cū i litterā correptam non ha-
buerit scꝫ in secunda persona indicatiui ante s sed ꝑductā vt
Eo is ibo queo quis quibo eam vel queam scꝫ dicitur·

Genera verborꝫ Quot sunt

Expositio text⁹ Quot sūt genera verborꝫ quinqꜫ que actiua
passiua neutra deponentia et cōmunia Que sunt actiua id ē
verba actiui generis que desinunt id est terminātur in o et ac
cepta r littera id ē quando eis addit̄ r faciūt ex se passiua scꝫ v̄
ba vt lego legor Que sūt passiua id est verba passiui generis
Que desinunt in r et dempta id est deposita ea littera r rede-
unt in actiua vt legor lego Neutra q̄ sunt id est v̄ba sūt gene-
ris neutri q̄ desinunt in o vt actiua sed accepta r l̄ra non sunt
latina vt sto curro. stor curror nō dicit̄ Sunt preterea id est
preter v̄ba neutri generis Neutropassiua· s· verba vt gaudeo
gaudes gauisussū soleo soles solitussū ꝛc· Deponētia que sūt
que desinunt in r vt passiua sed dempta id est depoita ea litte-
ra r nō sūt latina vt loquor sequor ꝛc· Non eni dicitur loquo
neqꜫ sequo. Cōmunia que sunt Que similiter id est eodem
modo desinunt in r vt deponentia sed cadūt in duas formas

agentis et pacientis id est significant sub illa determinatiōe oꝛ actionē ꝛ passionē vt osculoꝛ criminoꝛ/dicimꝰ enī osculoꝛ te in actia significatione/et osculoꝛ a te in passiua significatione.

¶ Nota ille dictiones accepta r littera et ex empta r littera sūt ablatiui positi in designatione cōsequēcie nō regunt̄ sed ponū tur absolute per regulam Sunt ablatiui plures ꝛc.

Conclusio

Quinqꝫ sūt genera v̄boꝝ specifice disticta ad se inuicē irreducibilia Dicit̄ ad se inuicē irreducibilia ꝓpter v̄ba neutropassiua passiuaneutra ꝛ neutrapassiua q̄ reducūt ad genꝰ neutrū

	In genere		duo vt simplex et cōpositū
Genera v̄boꝝ	In specie	sūt	quinqꝫ vt patet in donato.
	In numero		īfinita qꝛ īfinita vni accidūt

Nota genus simplex ē quod pꝛincipaliter sub vna voce acciōnē aut passionēꝫ significat et est duplex scꝫ positiuuꝫ ꝛ priuatiuum Genus positiuum est quod significat actionē aut passionē positiue vt actiuū et passiuū Sed genus priuatiuuꝫ est duplex Aut ē pꝛiuatiuū ꝑ modū i differencie et sic est neutrū Aut est priuatiuū vniꝰ et sic est deponēs Nā omnia verba deponētis generis significāt actionē aut neutralitatem p̄ter oꝛioꝛ et nascoꝛ et sic pꝛiuāt̄ significato passionis olim enim passionē etiam significabāt vt cōmunia Sed genus compositūꝫ Est cōmune genus.

¶ Notandū ꝙ genus in v̄bo dupliciter potest attendi vno modo penes significaciōeꝫ et tunc sic diffinit̄ Est pꝛopꝛietas v̄bi quā verbū significat actiue passiue vel vtrūqꝫ vel neutraliter Et isto modo omne verbū actiuū est actiui generis ꝛ passiuū passiui generis Et hoc verbū sū generis neutri Aliomō penes vocem Et tūc genus sic diffinit̄. Est ꝓpꝛietas verbi q̄ ip̄m terminat̄ in o vel in oꝛ Quomodo hic sumit̄ a donato q̄dā tñ dicūt ꝙ genus in v̄bo attēdit̄ ex p̄te vocis qđ nō itelligit̄ p̄cise sic ꝙ solā vocē respiceret Sꝫ ita sic ꝙ pꝛincipaliꝰ penes vocem q̄ꝫ significationē attendit̄ ꝑ quādā eminēciaꝫ Eodem modo intelligendū est de accidentibus aliaꝝ ꝑcium oꝛationis.

Notanduz tertio q̄ aliud est verbum actiuū et verbuz actiui generis Quia v̄bum actiuū est quod significat accionē Nō curando an terminat̄ in o vel in or et sic loquor est verbū actiuū Sed v̄bum actiui generis est qd̄ termiāt̄ ino ꝛc̄ et de isto loquit̄ textus Et ad illud requirunt̄ tres ꝯdiciōes Prima q̄ terminat̄ in o Secunda q̄ ſcat actū transeūtē in rem racionalem Tercia q̄ faciet ex se passiuū Smiliter aliud ē v̄buz passiuū ꝛ v̄bū passiui generis Nā v̄buz passiuū est qd̄ significat passionē non curando an terminat̄ in o uel in or Sed v̄buz passiui generis Est qd̄ in p̄ma persona p̄ntis indicatiui terminat̄ in or de quo loquit̄ in textu ad qd̄ etiā requirunt̄ tres condiciōes/ prima q̄ terminat̄ i r secunda q̄ deposita r redeat in actiuū tercia qd̄ p ip̄m significat̄ passio illata ab extrinseco

Neutro passiuū	neutrali	preteritū v̄bi passiui
Verbuz Passiuū neutrū Est quod neutralib3 sub voce		significaciōnez v̄bi pas
Passiua neutra	passiua	preteritū v̄bi actiui

Nota quiq3 sūt v̄ba neutro passiua vn̄ alex· Audeo cuz soleo s3 quatuor sūt v̄ba passiuaneutra sc3 Exulo vapulo ꝛc̄· Vn̄ alex. Exulo vapulo veneo fio quatuor ista Sēsū passiui sub voce gerūt aliena Et tria sūt v̄ba passiuaneutra vn̄ alex· Passiuaneutra tria sūt hac lege notāda Nā dat diuertor diuerti ꝯperiorq3 ꝛc̄· Et nouē sūt v̄ba cōmunia vn̄ alex· Largior experior veneror moror osculor hortor Criminor amplector· Arguit̄ magister desinit in r ꝛ nō p̄t dimittere r si dimitteret r nō ess3 latinū ergo ē generis deponēt Dicēdū q̄ eē deponētis generis p̄supponit eē verbū s3 magister nō ē v̄buz s3 nomē Accidēs eni p̄supponit subiectū et etiā fundamentū rei p̄suppo ¶ nit in re ergo

Numeri verborum

De numero et figura hic sicut alibi

Notanduz tamen de numero q̄ numer⁹ est ꝓprietas verbi qua ip̄m significat actuz vt multis vel vni tantum attribuit̄

Unde sicut verbū non habet personaz nisi a supposito ita nec habet numerum nisi a supposito ab eodem enim aliqd persona tur et numeratur Ideo qñcūq3 aliqua verba sūt sine persona illa etiā sunt sine numeris Nam numer⁹ ꝛ persona sūt accidentia siniuga id ē simul iuga sub vno iugo posita vbi scz ponitur vnum ibi et reliquum

De figura

Nota verbū componitur cū quatuor ptibus orationis primo cū noīe vt magnifico· scdo cū v̄bo vt calefacō· tertio cū aduerbio vt bn̄facio. quarto cū prepositione vt perficio Et v̄bū tot modis ꝯponit̄ q̊t modis ipm nomen· pmo ex duob⁹ in tegris vt perlego· secundo ex duobus corruptis vt ascendo· tertio ex integro et corrupto vt perficio· quarto ex corrupto et integro vt ascribo·

	Species	deriuationē		qualibet partes orationis
Nota	Forma respicit	deriuationē	vbi a	verbo tantum
	Figura	cōpositionē		ex diuersis partibus orationis

Tempora verborum quot sunt

Expositio textus Quot sūt tpa v̄boꝝ tria que presens vt lego· preteritū vt legi. futurū vt legam Quot sunt tpa in declinatiōe verboꝝ scz secundum que v̄ba declinant̄ quinq3 que p̄sens vt lego p̄teritū imperfectū vt legebam perteritum pfectū vt legi p̄teritū plusq̄pfectū vt legeraz futurum vt legam

Conclusio

Tantuz tria sunt tempora verborum principalia adinuicem irreducibilia scz presens preteritum ꝛ futurum dicitur principalia ꝛc̄· ꝓpter preteritum imperfectuz preteritū pfectū ꝛ plusq̄perfectum que reducūt̄ ad tps p̄teritū quod est principale· Notandū aliud est loqui de temporib⁹ verboꝝ Et aliud est loqui de temporibus in declinacione v̄borum Quia tria sūt tempora verborū absolute sumpta Sed quinq3 sunt tēpora verborum respectiue in respectu ad declinationez et sic non est

contrarietas in textu donati Et sumitur hic tempus transūp tiue ꝑ accidente entissignificabilis Transsumit aūt a tempo re phico qꝛ sicut tempus phisicū scd̄m prioritatē causat prete ritum ⁊ scd̄m posterioritatem futuꝝ et scd̄ꝫ nunc tempꝰ pn̄s ita tpꝰ grāmaticale facit verbū significare actū in p̄terito pn̄ti et futuro Et diffinit sic Tpus est ꝓprietas verbi qua ip̄m sig nificat suū significatū ꝑ modū pn̄cialitatis futuricionis ⁊ p̄te ricionis In qua diffinicione tāgunt oēs ptes tpis qꝛ ꝑ hoc ꝙ dr̄ pn̄cialitatis tangit pn̄s tempus sed ꝑ hoc qd̄ dr̄ futuricio nis tangit futuꝝ tempꝰ ⁊ ꝑ hoc qd̄ dr̄ preteritionis tangitur p̄teritum Que ptes tpis causant scd̄m considerationē intel lectus vt dicit dn̄s theodricus in tractatu de natura tpis quia de tpe nihil habemus nisi nūc vt patꝫ quarto phisicoꝝ qd̄ est idē secundum essenciam variatur tamē secūdū esse et quo ad continuacionem que continuatio procedit ex cōparatione pri oris cum posteriori Et ex illo ꝙ considerat ibi p̄us causat p̄ teritum sed ex eo qd̄ cōsideratur posterius causat futuꝝ ꝛc·

	Phisica		entismobilis
Tempus in		est ꝓprietas	
	grāmatica		entissignificabilis

Quare p̄teritū diuidit ⁊ nō futuꝝ siue pn̄s Dicendū ꝙ ideo qꝛ futuꝝ ē icertū ⁊ sic rōe incertitudis nescit an sit ꝓpinquū vl̄ remotū ideo nō diuidit Sꝫ de pn̄ti tpe nihil habemꝰ nisi nūc quod est in diuisibile ergo pn̄s tpus non diuidit·

¶ Arguit Tpus nō ē accidēs vbi ꝓbat· qꝛ tpus non ē· patꝫ qꝛ illud nō ē cuiꝰ ptes nō sūt/sꝫ ptes tpis non sūt vt p̄teritum nō ē Neqꝫ futuꝝ ē ergo ꝛc· Dicendū ꝙuis ptes nō sūt i ꝑma nēcia sūt tamē in successiōe ⁊ sic illa autoritas illud nō est cu ius ptes nō sūt intelligit de ente permanente ⁊ non successiuo

Persone verborum quot sunt

De ꝑsona h̄ est dicendū sicut patuit in ꝓnoīe q̄ ad cōclusioꝫ Nota ꝑsona sic diffinit Est ꝓprietas verbi qua ip̄m verbum attribuit supposito significanti rem loquentē de se/vt de se/ad

alium vt ad aliū de alio vt de alio Uerbum enī nō significat rē loquētez de se &c· sed solum actū qui attribuit supposito sic loquēti de se &c· Unū patz quod illud v̄bū qd nō hz suppositū nō potest habere personam et ecōtra Quia ab eodē verbū suppo sitatur et psonat Quare sicut verba impsonalia nō habēt p sonā ita nec habent suppositū Sed infinitiua certā psonaz nō habent tamen indeterminatam habēt quia determināt secū dum exigentiam actiui ipsius reddentis suppositum

Aduerbium quid est

Expositio textus quid est aduerbiū scz diffinitie· est psoracio nis q̄ adiecta id est apposita v̄bo significatiōz eoꝝ explanat id est specificat atz īplet id est magis pficit et hoc quo ad audiētē

¶ Nota aduerbiū ↄponit ab ad et verbum et interponit i ne putent eē due dictiōes Sz illa oracio adiecta v̄bo ē ↄgrua p reglam Dānū pcans &c· adiecta ē pticipiū descendēs a verbo adijcio Et explanat idē ē quod determinat prime ↄiugaciōis Et implet est v̄bū scde ↄiugaciōis impleui in p̄terito et idez est quod specificat· et sic illa ↄiūctō atz nō ponit copl'atiue sz expositiue

Conclusio

Diffinicio aduerbij a donato posita ē bona Cuius racio est· Quia oīs illa diffinicio est bona que dat p genus et differē cias sed pn̄s est huiusmodi ergo &c· Nam psoratiōis ponit lo co generis Et alie particule ponunt loco differēcie ergo &c·

¶ Nota quod aduerbiū tribus modis diffinit· Primo a donato vt patz in textu donati Scdo a remigio sic Aduerbiū ē pso rationis que stat iuxta suū v̄bū ad eius significacionē declarā dam Que diffinicio idez dicit quod prior aduerbiuz enī apte diffinit p verbuz dr enī quasi relatiuū ad v̄bū ex vi vocabuli sicut in loyca ad aliquid q̄si ad aliud quid scz ad suū correlati uū p qd habet diffiniri Tertio a modistis aduerbiū ē psora cionis significās p modum fluxus et fieri determinantis alte rū vel existēs in altero Unū aduerbiū pt determinare tā ver bū q̄ pticipiū eius quia vtraqz haꝝ pcium fluxū et fieri signi ficat Et ille diffiniciones licet in voce distinguuntur tamen

in significato conueniunt·
Notandū scđo ꝙ aduerbiū ponit immediate post vbū quia omīs determinatio imediate debꝫ sequi suū determinabile sed aduerbiū ē ꝓpria determinatio verbi ¶Cum nulla ꝑs orationis ita verbi significacionē ꝑficit sicut aduerbiū nihil etiā aliud determiat nisi verbū sub ratione verbi ideo donatus posuit aduerbiū immediate post verbū Priscian⁹ aūt et alij grāmatici talē non hn̄t ꝯsideracionē ideo posuerunt aduerbiū post ꝑticipiū eo ꝙ ē pars orōnis indeclinabilis que min⁹ ꝑicipaliter vt vult bohecius requirit ad ꝯstitucionē orōnis Nā sicut fundamentū tectū ⁊ pietes pricipalit requirūt ad domū ita ꝑtes declinabiles eēncialit requirūt ad oroꝫ ꝯgruā Sꝫ stuba fornax requirūt min⁹ principalit ⁊ q̄ ad bn̄ eē domus sic etiā ꝑtes indeclinabiles quo ad bn̄ esse reqrunt ad oracionē congruam·

Johannes	scribit	Bene
Subiectum quod	subiectumquo	accidens
Paries	superficies	albedo

Ex quo patꝫ ꝙ verbū in ordine ad nomē habet racionem accidentis sed in ordine ad aduerbiū habꝫ rationem subiecti·
¶ Arguit nulla bona diffinicio debꝫ dari per superflua sexto topicoꝝ sed pn̄s dat ꝑ superflua ergo ꝛc· Minor patꝫ quia in textu sup̄flue ponit implet qꝛ idē est dicere explanat et implet dicendū ꝙ illa coniunctio atꝫ in textu debet capi expositiue ⁊ non copulatiue vel dicit ꝙ explanat refertur ad generalē significacionem vbi sꝫ implet ad specialē ⁊ sic nō ponit sup̄flue·
¶ Arguit aduerbiū determinat nomē ergo nō verbū patꝫ dicendo Ecce homo/tm̄ homo est alb⁹ dicendū ꝙ illa aduerbia nō determiant noia ꝑncipalit sed raciōe alic⁹ verbi subintellecti Nā in hac oratiōe ecce magister subintelligit hoc verbum substantiuū ē vt ecce ille est mgr̄ sed in illa oratione expsse ponit vbū substantiuū qd̄ determiat hoc aduerbiū tm̄ et nō determiat hoc subiectū hō

Aduerbio quot accidūt ¶

Conclusio Tantuꝫ tria sunt accidencia aduerbij principalia

ad se inuicem irreducibilia/dicitur ad se inuicem irreducibilia propter speciem que reducitur ad figuram.

	genere		duo scz ꝓprium ⁊ ꝯmune
Accidēcia adv̄bij i	specie	sunt	tria vt patet in textu
	numero		infinita

Nota accidēs aduerbij est duplex scz ꝓprium ⁊ ꝯmune Accidēs proprium est quod est aduerbio tātuz appropriatū vt significacio Sz accidens ꝯmūe est qd̄ nō solū aduerbio sed etiaz alijs partibus orōnis attribuit̄ vt figura et cōparacio Quā pristianus non ponit pro accidente aduerbij eo ꝙ non conuenit omni tali sed loco eius ponit speciem Quia omne adverbium est primitiue vel deriuatiue speciei Donatus aūt comprehendit speciem sub figura vt patuit ergo ꝛc.

¶ Quare donatus immediate post diffinicionem ptis orationis ponit accidencia Dicendū ꝙ ideo quia accidēcia magnā partem conferunt ad cognoscenduz ꝙ quid ē Etiā ideo qꝛ ꝑ accidēcia a posteriori vna ps orōis ab alia distinguit̄ ergo ꝛc

Significatio aduerbioꝝ in quo est

Expositio textus In quo est significatio scz accidentalis aduerbioꝝ id est quot sūt accidentales significaciones in aduerbio qꝛ aut loci id est aliq̄ sūt aduerbia loci aut tpis aliq̄ sūt aduerbia temporis ꝛc. Et postea subiungit Exempla dicēs Da aduerbia loci id est dic aduerbia significationis localis que determiant verba gratia loci vt hic vel ibi ꝛc. Et illi genitiui loci temporis ꝛc. reguntur a nomine subintellecto aduerbia ex vi possessionis.

Conclusio

Tantuz vigintiquatuor sunt significationes aduerbioꝝ communiter vsitate ad illas irreducibiles: vnde versus Lo. tēp. nu. negat. Af. de. op. hor. or. in. simi. qua. quan. Du per. vo. res. se. iu. Eli. con. pro. euen. con. Dicitur in conclusione communiter vsitate propter significaciones aduerbiorum que nō sunt in vsu nostro Dicitur ad alias irreducibiles propter:

	Suspensiua	postq̄ priusq̄	Ordinis
	Exeptiua	preter preterq̄	Sepādi
Aduerbia	Exclusiua	dūtaxat tm̄ reducūt	q̄ntitatis
	reduplicatiua vt	intm̄ inq̄tū ad adv̄bia	q̄litatis
	Confirmatiua	pfecto reuera	affirmādi
	Ornatiua	postea de hinc	Ordinis
	Suplatiua	maxime	cōpandi

Sūt et plura alia aduerbia de quibus in ianuensi ⁊ aliis grā maticis que facile per equiualenciā reducunt ad illas significaciones in textu positas.

¶ Notanduz significatio sic diffinitur. Est proprietas aduerbii Qua ipsum aduerbium determinat verbum sub ratione loci temporis numeri ꝛc. In qua diffinicione multiplices tanguntur aduerbiorum significaciones que in textu numerantur Et si sint plures reducantur ad alias vt patuit.
¶ Notandum secundo q̄ significatio aduerbii dupliciter accipitur Uno modo vt est de natura aduerbii quādo scz determinat verbum simpliciter et absolute non habendo respectuz ad aliquā habitudinem accidentalem et sic non accipitur hic Alio modo accipitur vt dicit determinacionem accidentalem super additam verbo ratione cuius determinat taliter vel taliter Et talis significatio est accidens ꝓpriū aduerbii de qua h loquitur Et non distinguitur realiter ab alia significatione q̄ est de natura aduerbii sed solum secundum rationem et connotationem qꝛ determinare est quodāmodo de natura aduerbii Sed determinare sic vel sic est accidēs eius. Et sic habent idem nomen quia huic non fuit aliud nomē impositum posset tamen dici qualitas quia aduerbium qualificat verbum.

	Absolute	de essencia	
Nota determinare verbum		est	aduerbii
	determiate sic vel sic	proprietas	

	l̃ratura et sensu		q̃tuor		quater
Noīe	l̃ratura ⁊ nō sensu	vt a	mod⁹	vēit	modo
	sensu' ⁊ nō l̃ratura		vnus		semel

Aduerbia	Pronomine		ille		illuc
deriuāt	Uerbo		sto		statim
ab oīmibus	Aduerbio		sepe		sepius
partibus	Participio	vt ab	prudens	venit	prudenter
orationis	Cōiunctione		neqꝫ		nequaq̄m
	Preposicione		extra		exterius
	Interiectione		O		osi

Nota grāmatici habent vnā regulā ꝙ ꝓposicione sine casua-
libus posite sunt aduerbia Unde ꝓpositas positas aduerbia
dic sine casu que possūt reduci ad significacionē cum qua ma-
iorem habēt conueniencīa Sepe etiā ꝓposicio cuꝫ suo casuali
posita loco aduerbij sumit̃ vt postea longo post 'vt dicit serui
us circa primam eglogam virgilij in buccolicis·

¶ Nota donatus ꝓ exemplis de aduerbijs iurādi pōit illas
dictiones edepol castor ercle medius fidi⁹ ⁊c· que nō sūt aduer
bia sꝫ noīa deoꝝ quos gētiles coluerūt ꝑ quos etiā iurauerūt
sicut nos iuram⁹ ꝑ deum viuū et per sanctos dei Iurabant
enī grādia ꝑ fidiū et debilia per mediū et sic ponuntur hic lo-
co aduerbioꝝ iurandi Sed has dictiones mecum tecum se-
cum dicit pristianus nō esse aduerbia sed ꝓposiciōes cū suis ca
sualibus posite ꝑ anastrophā Etiam nulla prepositio potest
adiungi pronomini per composicionem Cum prepositio in-
Composicione aut complet aut mutat aut minuit sed prono
men nō potest compleri Nec mutari nec minui ergo nō debꝫ
illi addi ꝓpositio per cōposicionem Sed ad donatum dicitur
ꝙ ponit illas orationes pro aduerbijs ꝑsonalibus aut dicen
dum ē ꝙ ille dictiones mecum secum ⁊c· scd̄m vsum sunt ad
uerbia sed scd̄m arteꝫ vt loquitur pristianus sunt orationes

¶ Arguitur significacio est de essencia aduerbij ergo nō est ac
cidēs eius antecedens patet quia non potest adesse vel abesse

pter corruptionem ipsius Et dat esse aduerbio Cũ omne ad uerbium est significatiuũ et si separaretur ab eo significatio non esset plus aduerbium Dicendum ꝙ significacio genera lis est de essentia aduerbij Non autem significacio specialis quia talis est accidens.

C Arguit̃ ꝫ significacio spẽalis nõ est accidẽs aduerbij ꝓbat̃ qꝛ accidit pticipio sꝫ idẽ accidẽs nõ potest eẽ in diuersis ergo Dicẽdũ ꝙ idẽ nõ pt eẽ in diuersis eodẽmõ sũptũ potest tñ eẽ in diuersis sũptũ diuersimode et sic significacõ aliomodo su mit̃ vt accidit aduerbio et alio modo vt accidit participio

	aduerbio		determinatione
Significacio in		sumit̃ p	
	pticipio		deriuacione pticipioꝝ

Compacio aduerbioꝝ C a verbis

Expositio text⁹ In quo ẽ ꝯpacio aduerbioꝝ in tribus gradi b⁹ ꝯpaciõis scꝫ positiuo ꝯpatiuo et suplatiuo Da id ẽ dic ad uerbiũ positiui grad⁹ vt docte da id ẽ dic aduerbiũ ꝯpatiui g̃ d⁹ vt doctius. da id ẽ dic suplatiui grad⁹ vt doctissim vel me Nota de ꝯparatione in aduerbio Dicendũ est sicut in noie nã sicut noia scancia q̃litatẽ aut quantitatẽ aliqualiter ꝯpantur ita aduerbia que ab huiusmodi noibus descẽdũt ꝯpari habẽt dẽptis paucis aduerbijs que ꝯpant̃ ⁊ a noib⁹ ꝯpabilibus nõ descendũt vt· sepe mane diu secus ꝛc· Et ꝓposiciões Intra vl tra supra qñ aduerbia sũt etiã ꝯpant̃· Et ꝯpatio propterea est in aduerbio vt significatuꝫ verbi aut participij augmentabile vel diminuibile possit nihilominus significari·

Figura aduerbioꝝ

De figura h̃ potest dici sicut alibi dictũ ẽ Priscian⁹ etiam po nit figurã decompositã vt efficaciter Quaꝫ donatus more so lito sub composita comprehendit·

	pmo ex duob⁹ integris		indocte
Aduerbiũ quatuor	scdo ex duob⁹ corruptis	vt	efficacit̃
modis componit̃	tertio ex integro et corrupto		insipient̃
	quarto ex corrupto et integro		apprime

Aduerbia localia sunt hec

Expositio textus Aduerbia localia id est aduerbia interrogatiua locoꝝ sũt in loco id est vbi/ de loco id ē vñ Ad locũ id est quo/ per locũ id est qua Sed in loco et de loco id est vbi ꝛ vñ eandē habēt significatiõz id est eadē habent responsiua vt intus sũ quo ad vbi Et intus exeo q̊ ad vñ· foris sum quo ad vbi ꝛ foris exeo quo ad vnde Ad locũ aũt et ꝑ locũ id est q̊ ꝛ qua aliã habent ſcationez id est alia respõsiua/ vt intro eo· foris exeo scz respondeẗ ad quo· deintus autem hoc aduerbiũ ꝛ de foras hoc ad verbiũ sic nõ dr̄ id est nõ significat talez constructionem quomodo ad foras vel inforas per locum autez id est ad qua hac illac istac scz respondeẗ·

Conclusio

Tm̄ quatuor sũt aduerbia interrogatiua locoꝝ scz quo qua vbi et vnde/ vnde alex· Per quo qua vel vbi fit questio siue ꝑ vnde Et donat⁹ spēaliter determĩat de aduerbijs localibus ꝛ nõ tꝑalibus vel numeralibus ꝛc· quia tꝑus ꝛ numerus non ita varianẗ sicut loc⁹ Om̄ia eni que sunt in tꝑe vel nũero ꝛc· vno modo habēt designari ꝑ aduerbia tꝑis nũeri ꝛc· Nõ autē om̄ia que sunt in loco vbi multiplici oportet vti expressione·

	Quo	huc illuc ꝛc·		actũs
	Qua respondetur	hac illac	nomi	abltũs poit⁹
Ad	Ubi aduerbialiter	hic illic	naliter	gtũs absolu
	Unde	hinc istinc		abltũs te

Item differũt foris ꝛ foras/ foris significat motuz in loco vt vbi est iohãnes respondetur foris Sed foras significat motũ ad locum vt quo vadis respondetur foras vnde vers⁹ Egreditur foras stat foris ante scolas Similiter intro ꝛ intus differunt Quia intro significat ad locum sed intus significat in loco a quo deriuatur deintus ab intus

Participiũ quid est

Exposito text⁹ Quid est ꝑticipiũ Est ꝑs orationis capiēs ꝑtē

nomis parteq3 verbi id est habent accidencia ad similitudinez nominis ⁊ ad similitudinem v̄bi Recipit eni a noie genera ⁊ casus id est habet genera et casus ad similitudiné nois A v̄bo tpa ⁊ significatiões id est bz tpa et significatiões ad similitudinem v̄bi Ab vtroq3 numeꝝ ⁊ figuram id est bz accidencia ꝯmunia taz noi q̄ v̄bo coueniētia Nō participiū ē nomē cōposite figure ꝯponit eni a noie ps et a v̄bo capio Quia dicit quasi particapium sed mutatur a in i casa euphonie·

Conclusio

Diffinicio participij a donato posita est bona· Nota participium tribus modis diffinit Primo a donato vt patz in expositione textus Secūdo a remigio qui eandem ponit diffinicionez quaz donatus posuit Tercio a modistis sic participiuz est psoratiōis fcans p modū fluxus et fieri ⁊ p modum vniti substancie nā pticipiuz bz eūdē modū significādi pcialē quem nomen bz saltē in specie Silr eundē modūsignificādi pcialez quē v̄bū habet Sz non eundē in numero Unde est regula· Non oportz quālibz pticulaz diffiniciōis couenire cū diffinito sed tota diffinitio simul sūpta debet couerti cū diffinito·

¶ Notanduz scdo q̄ diffinitio donati plana est ⁊ Exponit se ipsam dicit eni pticipiū quasi pticapiū Nō q̄ reciperet accidencia ab alijs et alie carerēt ipis Sed recipit illa modo consimili cū aliis Nā pticipiū bz fluxū et fieri sicut verbū gracia cuius cōsequunt ipm accidēcia illa que verbo cōsequūt raciōe fluxus ⁊ fieri Etiā bz modūsignificandi substācie ratione cui⁹ cōsequunt ipm accidētia que cōsequunt nomē et ratiōe illius modisignificādi Nā vult pristianus q̄ habet se tanq̄ medium inter nomen et verbū quia illud quod ille due partes significant diuisim hoc participiū significat cōiunctim deberet ergo mox sequi post nomen et verbū Sed donatus ꝓpter certas causas Aliter ordinauit Cuz aduerbiū post verbū posuit sicut propriaz suam determinationem post suū determinabile Nota nomen verbum et participium significant qn̄doq3 vnā rem sed sub diuersis modissignificandi vt·

Amator	habitus et quietis	nomen
Amans significat amacionē per modum	vniti sub stancie	ideo est pticipiū
Amo	fluxus ⁊ distantis a substancia	verbuz

Ex quo sequitur ꝙ nomē pticipiū et v͛buz sc̄dm rez significatā non distinguuntur sed solum sc̄dm modumsignificādi Et ideo ille tres partesorationis habent se in grāmatica sicut genus differentia et species in loyca que secundum rem idē rep̄sentant distinguunt̄ autē secundum modum intelligendi·

	genus		nomē		materia
In loyca	differēcia·	in gramatica	verbū	in phisica	forma inre cōueniunt
	species		pticipiū		totuz ɔpositū

Argu͛ pticipiū nō distinguit̄ a nomine ergo ꝛc· Añcedēs patet Quia dicit alex· dū mutat regimē fit pticipans tibi nomē si ergo pticipiū fit nomen nō distinguit̄ ab eo Dicendū ꝙ pticipiū fit nomē materialit̄ ita ꝙ vox que prius stetit submō significādi pticipij postea stat sub modo significādi nōis Sz nō formaliter ita ꝙ pticipiū sub raciōe pticipij fieret nomen· ¶ Nota est regula. d· S· ꝙ in omni ꝯpositiōe subiectum tenetur ꝓ supposito predicatū vero ꝓ natura et hoc est verum nisi subiectuz supponat simpliciter Ex quo sequit̄ ꝙ pticipium positum a parte subiecti est nomen quia accipitur pro supposito cui talis actus attribuitur Sed positum a parte predicati est pticipiuz Exemplum primi legens currit quod tantum valet iohannes legens currit Exemplum secundi homo est legens qd̄ tantum valet homo legit ꝛc·

Participiū quatuor modis fit nomē	primo qñ mutat regimē sui v͛bi	amans vini
	secūdo qñ significat sine tpe	natus scribit
	tercio qñ ɔpatur sc̄dm vocem vt	doctus doctior
	quarto qñ ɔponit̄ cū dictiōe cū qua suum v͛bū non potest componi	indoctus

Participio quot accidunt

Ponat̃ hic ↄclusio sicut alibi Unde ↄpatio nō accidit ꝑtici‑pio sicut nec v̄bo qꝛ aduerbia significata illoꝝ augēt ⁊ minu‑unt zc· Si aūt ꝑticipiū ↄparet̃ ipm̄ transit in vim nois vt d̄t alexand̄ Mocio vero accidit ꝑticipio ⁊ ↄprehendit̃ sub gene‑re Quia mocio ē variacio de genere in genus Qualitas aūt et spēs ꝑticipij ad significaciōez reducunt̃ Naz qualitas acci‑dit ꝑticipio ex eo ꝙ talit̃ vel taliter suū significat significatū ⁊ hoc ↄuenit ꝑticipio ratione significationis Etiam ꝑticipium ratione significationis deriuatur a v̄bo vt patebit Declinatō vero sub casu cōprehenditur vt patuit alibi zc·

	Genere	duo ꝓpriuz et cōmune
Accidēcia ꝑticipij in	Specie sunt	sex vt patet in textu
	Numreo	infinita

Nota accidēs ꝓprium ꝑticipij est significatio quia solū conue‑nit ꝑticipio et omni ꝑticipio Nam om̄e participiū a verbo de‑riuatur et recipit significationem Et nulla alia parsoracionis ita deriuatur a uerbo secundū significationem sicut participiū ergo zc· Sed accidens ↄmune est duplex scʒ absolutum quod absolute conuenit participio vt figura et tp̄us Et respectiuuz quod participio in ordine ad congruitatem attribuitur vt ge‑nus numerus et casus·

	Compatur	Rē fcatā	potest intēdi
Nota ꝑticipium		scd̄m	qꝛ aut remitti zc·
	Non cōpat̃	Vocez	vox nō ē abil̃

Genera ꝑticipioꝝ quot sunt

Textus est facilis quare non exponitur et participium capit genus a nomine vt patet in diffinitione eius ideo hic dicendū est de genere sicut in nomine dictum est·

¶ Notanduz tamen est ꝙ omne participiuz est adiectiuū vo‑cis et significati simul quibus gen⁹ attribuit̃ gratia significa‑torum eo ꝙ determinationem dicunt formaliter ideo genus in participio magis consequit̃ vocem vel terminationez Aut iassociacionem ipsius cum substantiuo·

qm̄ significationem secundum q̄ alexāder dicit Que sūt mobilia sunt omnis generis eo q̄ habent terminationē abilez ad om̄e genus Similiter associari pn̄t omni generi Sed arguit Cōtra alexander dicit Quedam sunt opera solis marib⁹ adhibenda sed participia significant actum ergo aliqua sūt masculini generis ꝛc. Dicendū q̄ illa regula non intelligitur de adiectiuis voce et significacione simul sʒ de alijs puta q̄ sunt adiectiua significati tantum ꝛc.

	Ans	generis omnis		Adiectiua notes
	Ens			quibus om̄e gen⁹
Partici	Us	est	mas. p regulam	
piuʒ in	A	generis femi.		
	Um	neutri		Que sunt mobi.

Et cōmune gen⁹ in textu non Accipitur specialiter vt distinguitur contra omne sed accipit̄ cōmuniter et gn̄aliter vt sub se cōprehendit om̄e. Et epicenū ꝛ dubium non reperiūtur in pticipio Quia epicenū solū substantiuis conuenit et ratione sexus attenditur pticipia autem sūt adiectiua ergo ꝛc. Similiter omne participiū certe et determinate cognoscitur ex finali terminatione cuius generis est ergo dubium non conuenit ipsi Et genus pticipij potest sic diffiniri est ꝓprietas participij qua ip̄m potest attribui substantiuo masculini aut feminini ꝛc

Casus participioꝝ quot sunt

De casu hic sicut alibi Nota tamen scd̄ʒ pristianū q̄ nullū pticipium deficit in aliquo casu sicut bene noīa ꝛ ꝓnoīa quia sunt adiectiua vocis et s̄cati simul Talia aūt nō solēt deficere in casibus quia habent alia determinare in omni casu.

Tempora participiorum

Quia pticipium capit temp⁹ a v̄bo ideo q̄ ad diffinicionē illius et specieꝝ eius hic dr̄ sicut in verbo variando solū semper subiectū in diffinicionibus vt sicut alibi dictū ē ꝓprietas verbi. ita hic dicat̄ ꝓprietas pticipij Nā accidēs semꝑ oportet diffiniri p suū subiectū vt dicit̄ septio methaphisice Ita tn̄ q̄ si fuerit accidēs in abstracto diffiniri debʒ p subiectum positum

loco differencie et in obliquo Si aūt fuerit accidens in ɔcre=to dz diffiniri per subiectū positū loco generis ⁊ in rcto Exem=plū pmi vt simeitas ē nasi curuitas Exēplū scdi Sim⁹ est nasus curuus Vn̄ cū accidētia pciūoraciōis diffiniūt in abstracto sȝ debēt diffiniri vt subiectū ponat loco differētie in obliquo et formale suū loco generis in recto Nō ergo debet sic di=ci qualitas est ipm nomē met ꝛc· sed sic q̄litas ē ꝓprietas nōis

¶ Notandū ꝙ pticipium ad duo ɔparat Uno mō ad significationē ei⁹ ⁊ sic pticipiū significat cū tpe limitabiliter qꝛ limitatur per verbum circa quod ponit ad tpus illi⁹ vbi Et ideo dicit pmo elencoꝝ ꝙ laborans nō semꝑ significat cū tpe pre=senti sed q̄nqꝫ cum tpe preterito vt cū dicit laborans sanabat Et q̄nqꝫ cum tpe futuro vt cū dicit laborans sanabit ꝛc· Alio mō ɔpatur q̄ ad resolutionē ⁊ sic significat cū tpe determinato ita ꝙ participia in ans et in ens sūt p̄ntis tpis qꝛ vba p̄ntis tē=poris frequēter in ipa resoluūt vt amo id ē sū amās Et pticipia in tus sus xus sūt p̄teriti tpis qꝛ vba p̄teriti tpis resoluūt in ipa vt amaui id est sū amat⁹ Et pticipia in rus dus sūt futuri tpis quia verba futuri tpis resoluunt in illa ·vt Amabo id est ero amatur⁹ Dicūt tamē alij ꝙ pticipiū absolute significat cum tpe determinate sed respectiue in ordine ad verbum circa quod ponitur significat cū tempore limitabiliter·

	Ans ens	p̄ntis		pticipās qd̄ i ans
pticipiū in	Tus sus xus est	p̄teriti tpis	vn̄	Tus sus xus p̄·
	Rus dus	futuri		Rus d⁹qꝫ futu·

Arguitur tpus est mensura motus vt patȝ quarto phisicoꝝ sed motus non accidit participio ergo neqꝫ tempus Dicēduȝ ꝙ tempus nō accipit hic realiter et phisice sed grāmaticaliter ⁊ sic potest ɔuenire pticipio per quandam transsumptionem

Significaciones pticipioꝝ

Exposicio textus In quo sūt significaciones participioꝝ id est quot sūt significaciones participiorum Quia ab actiuo vbo descendunt duo participia ꝛc· textus facilis est nisi ꝙ sub

intelligat hoc v̓bū veniūt aut formant cū d̓r a passiuo quot;

Conclusio

Tot sūt significaciones ꝑticipioꝝ quot sunt genera v̓borum Racio ꝯclusionis est Quia ꝑticipiū est eiusdē significationis cuius generis est suū verbū vn̄ dicit alex· In verbi genere q̄ sit signacio quere Et idem est genus in verbo et significatio in ꝑticipio et hoc idētitate analoyca ⁊ non nūerali aut specifica

¶ Nota significacio vt h̓ sumit̓ sic diffinit̓ Est ꝓprietas participij qua ip̄m deriuat̓ a verbo racione qua verbū ē actiui passiui neutri deponētis aut cōmunis generis In qua diffinicōe tangunt̓ omnes sp̄es significaciōis Eo ꝙ genus absolute nō potest diffiniri preter suas species vt patet primo de anima·

	Actiuo	duo	presens ⁊ futuꝝ in rus
	passiuo	duo	preteritū ⁊ futuꝝ in dus
A v̓bo	neutrali veni	duo ꝑtici	p̄sens ⁊ futuruz in rus
	deponēti unt	tria pia·s·	pn̄s p̄teritū ⁊ futuꝝ in rꝰ
	cōmuni	q̄tuor	pn̄s p̄teritū ⁊ duo futu

Unde alex· Quere ꝑ actiua pn̄s in rusq̧ futura ⁊c·

	ans	¶ ra a preterito iꝑfecto indicatiui mutando bam in n s vt amabam amans
	ens	
Partici piū ter minatū in	tus sus forma xus tur	Ab vltimo supīo addēdo s vt lectū lectu ade s fit lectūs/ visu adde s fit visꝰ,
	rus	ab vltio supino addēdo rus vt lectu adde rꝰ fit lecturꝰ ām̄atu·ad rꝰ fit·ām̄aturꝰ
	dus	a ḡtō singl̓ari ꝑticipij pn̄tis temporis mutādo tis in dus vt legentis legēdꝰ

Nota verbū Cōmune s̓cat accionē ⁊ passionē et raciōe vtriusq̧ veniūt ab eo ꝑticipia ideo proprie loquēdo eius ꝑticipia non sunt significationis cōmunis s ȝ actiualis et passiualis secundum ꝙ veniūt ab eo racione significationis actiue vel passiue Quot autem sunt terminaciones participiorum satis patet in secunda alexandri·

¶ Arguit̓ Significatio est de essencia ꝑticipij ergo nō est accidēs eius ꝓbatur antecedens quia significatio dat esse parti-

cipio et non potest ab eo separari sub racioe pticipij Dicēdū q significatio in generali est de essencia pticipij Sz in speciali accepta est accidens proprium et sic sumit hic.

Numeri participiorum.

De numero et figura in pticipio sicut alibi Nota tamē de numero q sicut pticipia non deficiunt in casibus ita nec in nūeris Vñ non sūt defectiua in quodā accidēte ipsis ꝯueniente.

De figura

Nota q oīe participiū est deriuatiue speciei ideo nō ponitur cōposita figura in participio sed decomposita quia omne pticipiū a verbo venit racione cuius decompositū dicit iuxta floristam/ Participās omne dic simplicis esse figure Aut decōposite dicere non dubites Sed arguitur contra a simili participiū deberet dici de simplicis figure Dicendū q nō est opus hoc dicere Quia defect⁹ cicius notant q̄ certitudies vñ licet oīe participiū etiaz simplicis figure de verbo simplici veniat simplex tamē figura dr ei ꝯuenire ac si non illā ab eo habeat

De declinatione

Nota participiū tm̄ reperitur in tribus declinationib⁹ scilicet prima secunda et tercia Et nullum est quarte aut quinte declinacionis quia omnia participia sūt adiectiua sed nullum adiectiuum repitur in quarta aut quīta declinatione ergo ꝛc.

Coniunctio quid est

Exposicio textus Quid ē ꝯiunctio id est que est diffinicio coniunctiōis Est p̄orationis annectēs id ē cōiungēs p vim qz id est ordinans sentenciam id est per ordinem coniungens.

¶ Nota cōiunctio est nomen verbale terminatum in cio generis femī p reglam Hec dat v̄bale per io ꝛc. ꝛ significat tria sicut qdlibz nomē v̄bale terminatū in cio Vñ Signat agens paciēs neutꝶ verbale p io hic tamē sumit vt dicit accionē instrumentalē Quia intellectus mediāte coniunctiōe tanq̄ mediāte instrumento cōiungit dictiones et orationes Et venit a verbo cōiungo qd hz cōiunxi in p̄terito ꝛ cōiunctū in supino

Sed annectens est participiū a verbo annecto is·ere· ⁊ illa dictio q̄ nō accipitur copulatiue sed disiunctiue Quia nulla ꝯiunctio ꝯiungit ꝑ vim et per ordinem simul ·Alij aūt dicūt ꝙ ꝗ; debz accipi copulatiue Et licz annectēs et ordinās non conueniunt in supposito cōiunctionis sufficit tamen quod conueniunt in natura Sed ordinans est participiū a verbo ordino ordinas ordinare·

Conclusio

Diffinicio Coniunctionis a donato est bene posita Quia explicat naturam coniunctionis vt patebit·

¶ Nota coniunctio tribus modis diffinitur primo a donato vt patuit in exposicione textus Secundo a remigio sic Coniunctio est parsorōnis cōiungēs ceteras partes in oracione· Et licet seipsam etiā coniūgit non tamen ꝓprie vt coniunctio est et vt significatiue ponitur sed vt sumitur materialiter dicēdo saltem et equidē sunt coniunctiones Tercio a modistis sic Coniunctio est parsoracionis significans per modum coniūgentis vel vnientis extrema in oratione Unde instrumenta apte diffiniūƚ ꝑ suos fines Sed partesoracionis sūt instrumenta loquutionis ideo bene per fines suos habēt diffiniri sicut aduerbium diffinitur per hoc quod est determinare v̄bū Et coniunctiones per hoc quod est coniungere ceteras partes in oracione

¶ Nota coniunctio coniungit om̄es ꝑtesoracionis preter seipsam Quia idē nō potest esse vinculū ⁊ vinculatū sed ꝯiūctio ē vinculū ergo non potest eē vinculatū Quia alias idē esset agens et paciens quod est contra aristotelē secundo phisicorū·

Coniunctio coniungit	Nomina	vt	Homo et asinus
	Pronomia		ego et tu
	Verba		Legit et scribit
	Aduerbia		Hodie et heri
	Preposiciōes		Ad et apud
	Participia		Legens et scribens
	Interiectiones		Ve et heu

Nō cōiunctio ꝯiūgit duobus modis vno mō p vim et sic con iūgit ea q̄ nullū ordinē inter se habent et hoc tangit indiffinici one qn̄ dr annectens·quia annectere est aliqua extrema q̄ nul lā hn̄t ꝓporcionem p vi copulare vt bitumen ꝯiūgit duas res Et isto mō ꝯiūctiōes copulatie et disiunctie ꝯiūgūt Alio mō p ordinem et sic ꝯiūgit ea que inter se hn̄t ordinē et sequelā et hoc tangitur indiffinitiōe cū dicit ordinās Nā ordinare ē aliq̄ secundū ordinē et ꝓporciōem ꝯiungere vt clauus ꝯiungit tres asseres secundū ordinem Et hoc mō ꝯiūctiōes causales et ra= cionales ꝯiungūt p ordinē Sz expletiue coniunctiones ꝓprie neqꝫ p vim neqꝫ p ordinem cōiungūt sꝫ solum ornat⁹ cā in o racionē veniūt licꝫ aliȷ̄ dicunt ꝙ p ordinē aliȷ̄ ꝙ p vim ꝯiūgūt

	verbū sbstantiuū		siles casus easdē res sc̄ātes
Nota	Coniunctio	cōiūgit	siles casus diuersa sc̄antes
	Preposicio		dissimilia quia retorquet casuale ad actum verbi

Nota ꝯiunctio est adinuēta vt duo verba vni casui vniri pos sunt vt sortes legit et scribit Aut vt duo casualia possūt cum eodem verbo poni vt socrates et iohannes currunt.

¶ Arguitur quicquid ꝯiungit est coniunctio sed verbū sbstan tiuū ꝯiungit similes casus ergo verbuꝫ sbstātiuū est coniunctō maior patet qꝛ ꝯiungere est de essencia cōiunctionis Dicēdū ꝙ verbum sbstantiuū ⁊ coniunctio diuersimode ꝯiūgūt quia v̄ bū substantiuū coniungit per modū formalis vnionis sed con iunctio coniungit per modum disposicionis

¶ Arguitur coniunctio disiunctiua disiūgit ergo nō ꝯiūgit tēꝫ consequēcia qꝛ opposita nō possunt esse in eodem Et per conse quēs male dicit ānectēs ordināsqꝫ Dicendū ꝙ ꝯiūctio disiun ctiua ꝯiūgit essencialiť et voces sꝫ disiūgit sc̄ata et accidētaliter

Coniunctioni quot accidunt

Cōclusio Tm̄ tria sunt accidencia coniunctionis principalia specifice distincta ad se inuicē irreducibilia In qua conclusio= ne dicitur principalia ad se inuicem irreducibilia propter spe=

ciem que reducit ad figurã Et qualitatẽ que reducit ad potestatem Cum idem sunt qualitas et potestas coniunctionis.

	Genere	duo .s. ꝓpriũ et cõmũe
Accidẽcia cõiunctõis in	Specie	sũt tria vt patet in textu
	numero	infinita

Nota potestas est p̄mum accidens cõiunctionis et propriuz eius quarto mõ conueniẽs omni coniunctioni et nulli alteri ꝑtiorationis Et attribuitur ipsi similitudinarie ꝑ translationez a realibus vbi potestas est aliqua obligari sibi et sic etiam accipit hic Sz ordo eciã vt sic potest esse spẽale accidẽs et ꝓpriũ cõiũctiõis qz nulli alteri ꝑtiorationis conuenit Sed figura est commune accidens qz et in aliis ꝑtibus orationis inuenitur;

Potestas coniunctionũ quot species habet

Exposicio text⁹ Quot spẽs hz potestas cõiunctionũ quinqꝫ quas copl'atiuas disiũctiuas expletiuas causales et raciõales Subiũgit exempla de qualibet potestate dicens da id est dic copulatiuas scz coniunctiones vt et etqꝫ at atqꝫ ₰c.

Conclusio

Tantuz quinqꝫ sũt potestates coniunctionis specie differẽtes communiter vsitate ad alias irreducibiles In qua conclusione dicitur Specie differentes quia.

	Genere	due ꝑ vim aut ꝑ ordinẽ coniungens
In	Specie sũt quiqꝫ	vt patet in textu donati
	numero	infinite patz scdo phi. qz infinita vni ac

Et subiungit ad alias irreducibiles quia priscianus in maiori ponit cõiunctionem dubitatiuã que reducitur ad disiunctiuã Et cõiunctionem cõpletiuã que in oratione ornatus causa vel ꝓpter cõplere metrum ponit et talis reducit ad expletiuam Nota po testas vt hic sumit sic diffinitur Est ꝓprietas cõiunctionis qua ipsa cõiungit ꝑtes orationis ꝑ modum copulãtis disiũgentis explentis Causalitatis aut raciõalitatis In qua diffinicione omnes species potestatis claudunt vt patz Et nota ꝙ significare per modum cõiungentis Est essenciale cõiunctionis sed talem modũ significare sub modo copulantis ul' disiũ

gentis est de potestate coniunctionis vel accidens eius.

	Realibus	potencia
Nota potestas in Loyca sumit pro	proprietate sillogismi	
	gramatica	accidente coniunctionis

Da copulatiuas

Nota Copulare dupliciter accipitur Uno modo generaliter vt est aliqua simpliciter ad inuicem nectere et sic omnis coniunctio copulat et dicitur copulatiua Alio modo specialiter pro vt est aliqua speciali modo id est potestate speciali coniunctionis que est copulatiua ad inuicem coniungere et sic est actus coniunctionis copulatiue.

Da disiunctiuas

Nota disiungere accipitur dupliciter Uno modo vt est aliqua inter se separe et sic opponitur coniunctioni et nulla dicitur coniunctio disiunctiua Alio modo vt est aliqua intercio separe et sic est actus coniunctionis disiunctiue Unde coniunctio disiunctiua vt dicit Boecius Ea que coniungit inter se. disiungit intercio vt homo vel animal currit hic illa coniunctio vel coniungit illa duo homo et animal inter se sed disiungit illa in tercio quia in verbo currit.

	Coniungit essencialiter	voces
Coniunctio disiunctiua		hoc est
	Disiungit accidentaliter	pcata

Da expletiuas vt quidem

Nota expletiue coniunctiones ornatiue dicuntur explent id est ornant sentenciam vnde ornatus causa non necessitatis ponuntur in loquucione vt dominus quidem ihesus postquam loquutus est Nota Equidez communiter adiungitur verbis prime persone Quia dicitur quasi ego quidem vnde virgilius Non equidem inuideo miror magis

Da causales

Nota causales coniunctiones dicuntur quia causam siue racionem exprimunt vnde si dies est lucet causa lucis est dies sed non conuertitur

	Causaliter	indicatiuo
Si accipitur		quando ponitur cum verbo
	Condicionaliter	coniunctiuo

Ra racionales

Nota racionales dicūt a racióe qꝛ racionem rei reddūt vt habuit auꝝ ideo occidit eum et hec est racio Et ille dictiones q̄ obrem propterea qua propter ꝛc dupliciter considerant vno mō vt sūt due dictiones et sic nō sūt coniunctiones ſʒ sūt oracio imperfecta ꝯposita ex ꝑposicióe cū suo casuali Alio mō vt sūt vna dictio et sic sumūtur hic ꝛ tal' diuersitas nōt ex accētu

¶ Arguitur plures sūt potestates quā quinqꝫ ꝓbaẗ Quia aliq̄ sūt ꝯiunctiones encletice vt qꝫ ne ue Dicēdū q̄ encletica nō ē potestas cōiunctionis quia potestas procedit a significacione sed coniunctio non diciẗ encletica ex significacione sed racione vocis quia inclinat super se accentū vltime sillabe De figura hic sicut alibi

Ordo coniunctionum

Exposicio textus In quo est ordo ꝯiunctionum id est quotuplex est ordo coniunctionū qꝛ aut prepositiue cōiunctiones id ē alique sūt coniunctiones ꝑpositiui ordinis vt At ac ast Aut ſbiūctiue id est alique sūt postpositiui ordīs vt qꝫ ne ve/aut cōmunes id est aliq̄ possūt poni in medio vt ergo ideo igitur.

Conclusio

Tantum tres sunt ordines in coniunctione scʒ ꝑpositiuus cōmunis et subiunctiuus.

¶ Nota ordo sic diffiniẗ vt hic sumiẗ Est ꝓprietas coniunctionis quā ipa in oracióe nata est ꝑponi postponi et in medio poni In qua diffinicóe tāguntur species ordinis Naʒ ꝑ hoc qđ dicitur preponi tangiẗ prepositiuus sed ꝑ hoc qđ diciẗ postponi tangiẗ postpositiuus/ ꝛ cōmunis tangiẗ ꝑ hoc qđ diciẗ i medio poni et sumiẗ hic transūptiue ad siītudinem ordinis realis Quia sicut in ordine reali aliqua preponuntur Et aliqua ponunẗ in medio Et aliqua postponunẗ ita alique cōiunctiones ꝑponunẗ alique ponunẗ in medio et alique in fine.

	Proprie	Coniunctioni
Ordo	acceptus ꝯuenit	
	Cōmuniter	omīb⁹ ꝑtibus orōnis

Nota sedecim sunt ꝯiunctiones prepositiui ordinis Sed oc

to sunt subiūctiui ordinis et alie dicūtur ꝯmunes vnde v̾sus
Octo subiungas· bis octo sūt preponende Ordinis has fieri
tu dicas ꝑpositiui· Sicut at ast aut· Ac nec neqꝫ quatenꝰ aut
sin Quin seu ni siue neu ne ve potes sociare Subiungas qꝫ
ne ve qꝫ vero da simul autem Jūge quidē vl̓ em̄ sed cōmūes
alie sunt Inclinant que ne ve quas encleticas reor esse·
¶ Arguitur cōiunctio a ꝯiungendo dr̄ sed cōiungens alia in
medio ponit̄ ergo omnis ꝯiūctio erit ordinis cōmunis Dicē·
dū q̄uis om̄is cōiunctio scd̄m intellectū in medio ponat̄ Tn̄
scd̄m ꝓlacionem vocis potest in principio aut in fine poni·

Preposicio quid est

Exposicio textus Quid ē ꝑposicō id ē q̄ ē diffinicō ꝑpositiōis
ē ꝑorationis scꝫ indeclinabilis q̄ ꝑposita id est prelocata alijs
partibus in oratiōe et hoc quo ad composicionem significaci·
onem earum scꝫ parcium aut complet id ē perficit Aut mu·
tat id est variat Aut minuit id est facit significare sub quadā
diminucione· Nota preposicio est nomen cōposite figure Et
cōponit̄ a ꝑpositiōe p̄ ⁊ a noīe posicō quod ē nomē v̾bale descē
dens a verbo pono.is·ere Sed preposita intextu est nomina
tiui casꝰ et regit̄ a partepꝰ ex vi copule a verbo substātiuo scꝫ
est Sꝫ regit apartepꝰ illas dictiōes alijs partibus exui acq̄si·
cionis Cōplet hꝫ cōpleui in preterito et cōpletū in supino·

Conclusio

Conclusio diffinitio preposicionis a donato posita est bona·
Nota prepositio duobus modis ꝑponitur vno modo ꝑ cōpo
sicionē et sic est eiusdē ꝓtisoꝛonis cū dictōe cū qua ꝯponit̄ vt
indoctus ꝑlego et sic diffinit̄ hic a donato Alio modo ꝑponit̄
per apposicionē et sic ꝑponitur solum dictionibus casualibus
et sic diffinitur a modistis vt patebit in sequenti notabili·
¶ Nota ꝑposicio tribus modis diffinitur p̄mo a donato vt pa
tuit in exposicione Et talis diffinicio magis ꝯuenit preposicio
ni in composicione que tamen non est v̾a ꝑposicio saltem ac·
tualiter sed eiusdem ꝓtisoꝛonis cum dictione cum qua cōpo·
nit̄ Et ꝑponitur tam partibus casualibus q̄ non casualibus

Prepositio autẽ in appositione que vere est ꝓposicio solum ꝑ tibus casualibus ꝓponitur Et diuisio ꝓposicionis in composicionem et apposicionem est diuisio analogi in sua analogata. Cũ prepositio ꝑ composicionez est ꝓposicio scd̃m quid Quare aũt donatus diffinit ꝓposicionem per compositionez ⁊ non per apposicioné potest dari causa Quia ethimologicus est in hac ꝑte Preposicio aũt ꝑ apposicõnez respicit pocius diasinthcticũ quia considerat totã orationez in qua poni hȝ ꝓpositio per appositionem Sed tamẽ nõ est efficax racio sed est soluz persuasio In grãmatica enĩ nõ potest dari ꝑfecta ratio cuz in ipa magis valet auctoritas ꝙ racio sicut in theologia. Scd̃o ꝫ remigio sic ꝓposicio Est ꝑsoracionis que preponit̃ alijs partibus in oꝛone Que diffinicio eadẽ est cũ priore Tercio a modistis ꝓpositio Est parsoracionis significãs ꝑ modũ retorquẽtis ad actũ verbi Et hec diffinicio cõuenit preposicioni per apposicioné que est vere preposicio Et dat̃ per ꝓpriũ ipiꝰ ꝓposicionis quod est retorquere casuale ⁊c̃ aliqua enĩ verba absoluta per se casuale non possũt habere quare requirũt ꝓposicionem ꝓ retorsione ad actus suos vt vado ad patrẽ vñ casuale nõ est de esse ꝓposiciõis Sȝ retorsio ipsius ad actũ verbi Sicut in simili in loyca correlatiuũ nõ est de essentia relatiui sed depẽdencia ad correlatiuũ est de essencia ipsius relatiui.

	complet		perlego
prepositio ꝑ ꝯposicioné	minuit ꝟ[illegible]atũ	dictionis cũ	subrideo
	mutat	qua ꝯponit̃ vt	iniustus

	exigit		Certum requiré
Preposicõ ꝑ regit apposicionez		quod est casuale	Stare in tali casu sic ꝙ non in alio
	retorquet		Ad ꝯstructionez vbi̾ aut participij aptare

Et illa officia non conueniũt preposicioni vt cõsideratur ethimologice sed vt dyasinthetice consideratur ideo donatus nõ diffinit preposicionem per illa.

¶ Arguitur ꝓpositio non est ꝑsoraciõis ꝓbatur quia omnis

par oracionis per se significat sed ppositio per se non significat ergo non est p orationis· patet minor quia significat cum dictione cū qua ponitꝰ Dicenduz ꝙ̄uis ppositio per composicionem p se nō significat que etiā pprie nō est pposicio significat tamen preposicio per apposicionem p se aliquid quia retorsionem casualem ad actum verbi.

Preposicioni quot accidunt

Exposicio text? Quot accidūt preposicioni id est quot sunt accidencia pposicionis famosa et principalia Unuz casus tm̄ id est retorsio casualis Quot cas? duo scz actūs ⁊ abltūs id ē duos casus retorquet ad actum verbi scz actm̄ ⁊ ablatm̄

Conclusio

Tantuz vnū est accidens preposicionis principale scz casus id est retorsio casualis ad actum verbi Dicitꝰ in conclusione principale pter figuram et speciem que etiam accidunt preposicioni Illa tamen donatus non ponit propter ipsoꝝ generalitatem omnibus eni partibus orationis indifferenter conueniūt Solum autem casū dicit accidere ppositioni quamuis pocius econtra pposicio accidit casui Si eni casus nō esset nequaꝙ̄ inveniretꝰ cui pposicio adiūgeretꝰ per apposicionē Dicitꝰ tm̄ specialimō cas? accidē pposiciōi nō q̄dē fcatie sz p modū retorsionis

Accidens preposicionis	proprium	retorsio casualis
	est	
	Cōmune	figura species

Nota retorquere casuale est de essencia pposicionis Inꝙ̄tum accipitꝰ absolute sed vt sumitur respectiue scz retorquere illum vel istū casū sic ē accidēs ppositionis et significatꝰ per casum·

Quot casus duo qui

Nota pposicio tantum duobus casibus deseruit scz accusatiuo et ablatiuo ipsa nanqz retorquet casuale Talis autem retorsio fit solum in constructione transitiua ideo non deseruit. Nominatiuo vel vocatiuo qui sunt casus intransitiui vt vult pristianus in secundo minoris fit etiam in ordine ad actum verbi ideo nō deseruit. Genitiuo et Datiuo qui sunt casus

substancie et persone Sed arguit cōtra in virgilio reperit tenus crurum ergo ꝑpositio etiā defuit gtio Dicendum ꝙ hoc ē more grecoꝝ qui carent abltō et loco eius vtunt gtio Et oīs ꝑposicio dz ꝑponi suo casuali ex vi vocabuli ꝗ si ipa postponit hoc est ꝑ figurā q̄ anastropha dicit vt quicū q̄cū qua ꝓpter;

Da ꝑposiciones casus accusatiui

Exposicio textus da id ē dic ꝑposiciones casus acti scz deseruientes vt ad Apud ꝛc· Enūerat ꝑposiciōes tā actio ꝙ abltio deseruientes adiūgēs simul exempla Vñ deseruire ꝑposicionis dicit quodāmō regē non principaliter sed instrumentaliter· Est em̄ ꝑposicio tanꝙ instrumentū quo verbū absolutū regit casū

Curro	ad	domum
Faber	malleus	ferrum
Agens	instrumentū	paciens

Triginta actō Cōstrue ter denas
Nota Vñdecim ꝑposiciones abltō vñ· Sz sūt ter quinqz
deseruiūt vtriqz Casib⁹ vtrisqz
Quatuor casui bis bine sūt sociāde

Nota allexander implicite dicit de ꝑposicionib⁹ deseruientib⁹ accusatiuo ibi Adde ꝑ et siles sed de ꝑposicionibus deseruientibus ablatiuo ibi Hos casus de p̄ coram De ꝑposicionibus autem vtriqz casui ibi In sub ter vel tus ꝛc·

Quando accusatiuo casui

Expositio textus Quādo scz ille quatuor ꝑposiciones deseruiunt accusatiuo id est quādo construunt cum accusatiuo quādo scz significamus nos vl quoslibet alios ire vel eē ituros ad locum id est quādo construūtur cum verbo significante motū ad locū vt vado in antiquā siluā ꝛc· vñ allexāder In sub ter vel tus dāt quartū dū sociam⁹ Verbo signanti motuz vl ꝑticipanti De motu dici credas tamē exteriori ꝛc· Quādo ablatio casui seruiūt id ē qñ ꝯstruūtur ille quatuor ꝑposiciōes cū ablatiuo quando significam⁹ nos vel quoslibz alios esse in loco vel futuros esse aut fuisse in loco vt stat celsa i puppi Vñ alex· Si non designo motum tunc construe sexto;

Super quam vim habet

Exposicio textus Quam vim habet super id est que est ꝓprietas ꝑposicionis super vbi locum significat id est quando construitur cum verbo significante motum localē magis actiō id est tunc construitur cum accusatiuo Ubi vero facimus mencionem alicuius rei id est quando valet tantū sicut de ablatio tantum id est cum ablatiuo construitur vt multa sup ꝑamo id est de priamo vn̄ alex. Cum super est pro de sexto ꝛc.

In quam vim habet

Nota hec ꝑposicio in quando significat cōtra tunc semꝑ ꝯstruitur cum accusatiuo vn̄ alex. Inq; notans contra ꝛc. Sz hoc nō cōuertitur scȝ ꝙ semꝑ significat cōtra qn̄ cū actō construitur.

Que ꝑposiciones sunt

Nota sex sunt ꝑposiciones que a diccionibus non possunt separari vt di dis re se an con vt patet in textu cum Exemplis Et secundū pristianum Omnes monosyllabe ꝑposiciones tam accusatiuo ꝙ̄ ablatiuo deseruientes et componi et separi possunt Exepta illa ꝑposicione cum ꝓ qua in composicione semper inuenitur con.

¶ Nota preposiciones que et composicionem ingredi possunt et per apposicionē poni vt Ad. ab. ob. a. abs. de. e. ex. ante. circum. inter. post. trans. preter. propter. Sunt etiam que nunquam cōponuntur vt apud citra circa erga extra infra pone ꝓpe secundum vltra Et sunt aliqꝫ q̄ nūꝙ̄ apponūtur vt di dis ꝛc de quibꝰ dictum est sed semꝑ in composicione inueniūt

Interiectio quid est

Exposicio textus Quid est interiectio id est que est diffinicio Interiectionis Est pars oracióis significans affectū mentis q̊ ad ꝓferentem voce incognita id est non bene formata.

¶ Nota interiectio est nomen verbale descendens a verbo interijcio qd componitur ab inter et iacio Sed voce incognita sunt ablatiui casus et reguntᷣ a pticipio significās ex vi effectꝰ cause formalis per regulam Nomen eis adiunge;

Conclusio

Diffinitio interiectionis a donato posita est bona·

¶ Nota interiectio tribus modis diffinitur primo a donato vt patuit Secundo a remigio sic Interiectio est pars oracionis q̄ adiacet ceteris ptibus in oraciōe Nā interiectio dicit̄ ab interiacēdo qm̄ cū de aliis partibus oracionis mencio fit illa interiicitur Non enī est in loquendo necessaria eo ꝙ apud grecos nō habetur ꝓ parte orationis sed aduerbio adiuncta est ⁊ vna pars efficitur cū ea ideo priscianus eā partem non ponit Tertio a modistis sic Est pars oracionis significās ꝑ modum affectus mentis Unde cum omnes alie partes oraciōis cōceptum mētis significāt scd̄m illud philosophi primo periarmenias Sunt ergo ea que sunt in voce earum que sunt in anima passionum note id est conceptuū Tamē ipsa interiectio speciali quadam racione preter ceteras partes affectū mentis significat Unde cū alie ad placitum prime imposicionis sūt imposite amplius tamē aliter imponi nō possunt Sola ipsa interiectio ad voluntatez cuiuslibet ꝓferentis potest ad huc formari ¶ Nota Conceptus ⁊ affectus differūt inter se Quia cōceptus se habet ex parte intellectus Est enim vis intelligentis scz substantia rei intellecte secundū B·tho· Et dicitur alio nomine vbūmentis seu vbūcordis siue quiditas formata aut intencio cōcepta Affectus āt se hz ex pte appetitus quicquit enī anim⁹ noster velit siue gaudiū siue dolorē ostēdit ꝑ intiectiōz

Interiectioni quot accidūt

Conclusio Tantū vnum est accidens proprium interiectionis/dicitur in conclusione proprium Quia possunt esse plura accidencia communia vt figura et species ⁊c·

Significatio interiectionum

Exposicio textus in quo est significacio interiectionum id est quot sunt significationes interiectionū quia aut leticiam mentis significamus id est alique sunt interiectiones leticie ꝑcationis vt euax aut dolorē id est significationis doloris vt heu ⁊c·

Conclusio

Tantum quatuor sunt significaciones interiectionum/ prinici

pales ad se inuicem irreducibiles scz spei gaudij timoris doloris Cuius racio est qz hij sunt quatuor principales affectus mētis seu passiões aīe licz in toto sūt vndecim scz sex in appetitu concupiscibili vt gaudiū tediuz tristicia delectacio amor fuga Et quinqz in irascibili vt Timor audacia spes desperacio ira Et alie cōprehenduntur sub istis In appetitu eni cōcupiscibili gaudiū et tristicia sūt principales et in appetitu irascibili principales passiones sunt spes et timor:

Nota significatio interiectionū sic diffinitur Est ꝓprietas interiectionis qua ipsa significat affectum mentis per modum doloris spei timoris gaudij In qua diffinicione tāgunt principales significationes interiectionis et significacio communiter accepta est de essencia interiectionis quia sumit pro determinatione sed specialiter sumpta est accidens.

Nota secundo ꝙ multis modis possunt formari interiectiones ad voluntatē ꝓferēciū ideo minꝰ printipales ſcationes interiectionis nō possūt poni sub certo nūero Sunt eni aliq̄ interiectiones. applausiue. indignatiue. admiratiue. appropriatie. exclamatie. ploratie. optatie. Silr aliq̄ formāt interiectiones a venatoribus a vectoribus ꝛc. que oīes variāt scd̄m diuersos affectus mētis ideo omnes possūt reduci ad q̄tuor significaciones principales p̄dictas q̄tuor affectꝰ mētꝭ exp̄mētes

Arguit significatio ē accidēs aduerbij ergo nō intiectionis Quia idē nō potest esse in diuersis Dicendum ꝙ significatio sub ratione cōceptus accidit aduerbio sed accidit interiectioni in ordine ad affectum et sic diuersimode conuenit illis ergo ꝛc

Exposicio octo p̄tiū or̄onis secundū viā. d. S
Ex varijs ipsius et alioꝝ doctoꝝ libris per Magistrū Magnū Magdeburgensē collecta finit feliciter Impssa liptzk p Conradū Kachelouen Anno salutis Millesimo quadringentesimo nonagesimo.:. I N D W